

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Vendula Vitouchová

Význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí“ vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 20. dubna 2022

.....

Vendula Vitouchová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Vladu Balabanovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a čas, který mi věnoval při vedení mé bakalářské práce. Také děkuji všem respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. V neposlední řadě děkuji všem mým blízkým za podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 Mladá dospělost	8
1.1 Znaký mladé dospělosti	9
1.2 Představy a očekávání mladých dospělých o manželství	10
1.3 Představy a očekávání mladých dospělých o rodičovství.....	10
2 Nesezdaná soužití	12
2.1 Základní podoby nesezdaného soužití	13
2.2 Odlišnosti mezi nesezdaným soužitím a manželstvím	13
3 Manželství	14
3.1 Role ženy a muže v manželství.....	15
3.2 Volba partnera.....	15
3.3 Rozvodovost	16
3.3.1 Evropské státy	16
4 Rodičovství	17
4.1 Význam dítěte v životě dospělého jedince.....	18
4.2 Oběti a přínosy rodičovství.....	18
4.3 Rodičovská role	19
4.3.1 Role matky	19
4.3.2 Role otce	19
4.4 Rodina.....	20
4.4.1 Rodina orientační a prokreační	20
4.4.2 Funkce rodiny	21
4.4.3 Charakteristika současné české rodiny	22

EMPIRICKÁ ČÁST	25
5 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky	25
6 Výzkumné šetření	28
6.1 Cíle a výzkumné otázky.....	28
6.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	28
6.3 Metoda sběru dat.....	29
7 Výsledky výzkumného šetření	30
8 Diskuze vybraných výsledků výzkumného šetření	60
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	65
SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
SEZNAM TABULEK	69
SEZNAM GRAFŮ	70
SEZNAM PŘÍLOH	71
ANOTACE	

ÚVOD

V dnešní době se snižuje uzavírání manželství a naopak přibývá rozvodů sezdaných párů. Z důvodu neustále se vyvíjející a proměňující se společnosti dochází ke změnám týkajících se náhledu společnosti na pozdější uzavírání manželství, i když partneři čekají potomka. Také díky životním možnostem, kterých se mladým lidem v dnešní době dostává, se oddaluje rodičovství a zvyšuje se tak věk rodičů, při narození prvního dítěte. Mezi možnosti, které jsou dnešním mladým lidem dostupné, bych zařadila především možnost cestování, dostupnost studia na vysoké škole a zvyšující se upřednostňování budování kariéry jak u mužů, tak u žen. Významným faktorem se v dnešní době stává také finanční hledisko, kdy je pro dnešní mladé lidi čím dál více složitější osamostatnit se a s tím souvisí i oddalování založení rodiny.

I přes veškeré výše zmíněné možnosti, které jsou dnešním mladým lidem dostupné, vidím jako hlavní smysl života vstoupení do manželství a založení rodiny, a to jako jedinec, který aktuálně spadá mezi mladé lidi, na které se budeme v rámci výzkumného šetření zaměřovat. Z toho důvodu jsem byla motivována zabývat se v rámci mé bakalářské práce tématem význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí. Jelikož manželství je jedním ze znaků rodiny a zakládání rodiny je charakteristické pro období mladé dospělosti. „*Rodičovství je považováno za zcela přirozené, ne-li samozřejmé vyústění manželství, je jedním z hlavních důvodů k jeho uzavření*“ (Vágnerová, 2007, s. 108).

Cílem mé bakalářské práce je zjistit vztah mladých dospělých k manželství a rodičovství. Dle Krause (2014, s. 79) je totiž rodina „*nepostradatelnou a těžko nahraditelnou institucí i pro dospělého člověka, natož pro dítě. Je nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci a funguje jako nejvýznamnější socializační činitel.*“

Dalším motivem, který mě ovlivnil při výběru tématu, bylo zaměření mého studia, jelikož studuji obor Sociální pedagogika, ve kterém hraje prostředí významnou roli a rodina je pro člověka prostředím, které ovlivňuje jeho osobnost a to už od počátku života.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a empirické části. Teoretická část obsahuje 4 kapitoly (kapitola č. 1-4) a empirická část obsahuje také 4 kapitoly (kapitola č. 5-8). Cíle práce budeme naplňovat v rámci dílčích teoretických a empirických cílů.

Dílčí teoretické cíle

- Vymezit a charakterizovat období mladé dospělosti, popsat její znaky a představy.
- Vymezit pojem nesezdaná soužití a vymezit odlišnosti mezi nesezdaným soužitím a manželstvím.
- Definovat pojem manželství, vymezit role ženy a muže, popsat volbu partnera a rozvodovost.
- Popsat pojem rodičovství, rodina a její znaky.

Dílčí empirické cíle

- Zjistit, jaký význam má manželství a rodičovství pro dnešní mladé dospělé.
- Objasnit, jaký postoj zastávají dnešní mladí dospělí k uzavření manželství.
- Zjistit, jakou hodnotu představuje rodina a rodičovství pro dnešní mladé dospělé.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Mladá dospělost

Nejprve se zaměříme na vymezení a charakterizování období mladé dospělosti z hlediska vývojové psychologie. Mladá dospělost, nazývána také jako časná dospělost podle Langmeiera a Krejčířové (2006), lze obecně charakterizovat jako etapa, kdy dochází k upevnění identity dospělého, k identifikaci s rolí dospělého, upřesnění osobních cílů, k předběžnému vybrání povolání a k získávání odpovědnosti v profesi. V kontextu našeho tématu je pro nás stěžejní informace to, že v této etapě dochází k nezávislosti na rodičích, jedinec si hledá partnera a zakládá vlastní rodinu. Langmeier a Krejčířová (2006) časnou dospělost vymezují zhruba od 20 do 25-30 let. Vágnerová (2007) uvádí, že mladá dospělost zahrnuje období od 20 do 40 let.

Počátkem dospělosti rozumíme dosažení právní dospělosti, tedy dosažení zletilosti, jelikož v naší společnosti není jednoznačný mezník pro potvrzení této změny. Z biologického hlediska je dospělost charakteristická sexuální zralostí, přičemž je sexualita významným aspektem pro partnerský vztah. V průběhu vývoje osobnosti dojde jedinec do určitého stupně, kdy je jeho postoj k sexualitě ovlivněn potřebou mít dítě. Z hlediska psychosociálního vymezení lze spatřit hlavní problém ve skutečnosti, že tato proměna probíhá u různých jedinců v jinou dobu (Vágnerová, 2007, s. 9).

Mladá dospělost je charakteristická vstupem do manželství, který je v současné době odkládán. Zato v současnosti mají mladí dospělí dlouhodobé partnerské vztahy a žijí také delší dobu ve volném svazku. I když tento svazek nevyústí v uzavření manželství, je to v dnešní době společností dobře tolerováno (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 170). Říčan (2014, s. 245) uvádí, že pro dvacátníka znamená vstup do manželství zároveň vytváření prostoru, kde se bude odehrávat velká část jeho života, „*v němž bude plnit své životní úkoly, v němž bude pracovat na milostné intimitě, kde bude mít domov, kde rozvine velké téma rodičovství a kde bude jednou mít i bezpečné útočiště, až jeho život dospěje do stádií převážně ústupových, defenzivních.*“ V současné době ale narůstá počet mladých dospělých, kteří volí jiný typ soužití, než je manželství. Zvyšuje se také počet svobodných matek a lidí zůstávajících bezdětní (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 171).

1.1 Znaký mladé dospělosti

Vágnerová (2007, s. 10-11) vymezuje znaký dospělosti, které se zaměřují na osobnost jedince, socializační rozvoj a sociální osamostatnění, které závisí na nezávislosti z hlediska ekonomického. Níže si tyto znaký přiblížíme:

Změna osobnosti - význačné je zde osamostatnění a relativní svoboda v rozhodování, se kterou souvisí zodpovědnost za své jednání. Zvětšuje se sebejistota, sebedůvěra a realistický odhad vlastních sil a kompetencí vedoucí k soběstačnosti a vyrovnanosti jedince. Dochází k lepšímu ovládnání emocí a jednání.

Změny v socializačním rozvoji - charakteristické je zde osamostatnění. Závislost na své původní, orientační rodině ustupuje, vztahy s rodiči jsou klidnější, názor dospělého člověka na rodiče je realistický a dospělý člověk dokáže uznat zkušenosti rodičů a přijmout jejich rady, kterých využívá, pokud je považuje za správné a užitečné. Nevýhodu pro další rozvoj mladého dospělého může představovat pokračující soužití s rodiči. Velice významné jsou pro mladého dospělého symetrické vztahy s vrstevníky. V období mladé dospělosti je pro jedince možné zvládat párové soužití, které souvisí s akceptováním potřeb partnera a mít je tak v souladu s vlastními potřebami. Přichází schopnost plnění požadavků rodičovské role, která s sebou nese jak nadřazenost a moc nad jiným člověkem, tak i odpovědnost. V profesní oblasti dochází také ke zralosti vztahů k lidem, která se vyznačuje zvládnutím interakce s nadřízenými i s podřízenými.

Sociální osamostatnění podmíněné ekonomickou nezávislostí - v rámci profesní role jedinec dokazuje svou soběstačnost, přičemž profesní role ovlivňuje jeho identitu dvojitým způsobem: dává mu možnost odpoutat se od původní orientační rodiny a přispívá k naplnění potřeby seberealizace.

Vágnerová (2007) uvádí i některé nové znaký dospělosti jako jsou posun k individualismu, k důrazu na vlastní rozhodování ve všech oblastech života, profese i vztahy s lidmi musí vyhovovat především jednotlivci, emancipování z vazby na vlastní rodinu a neochota vázat se vzápětí na široké příbuzenstvo. Dnes můžeme vidět také stoupající počty dospělých, kteří žijí sami a to vychází ze ztotožnění s individuálními hodnotami.

1.2 Představy a očekávání mladých dospělých o manželství

Kromě očekávání vědomých, hrají významnou roli i očekávání nevědomá. Zde máme na mysli především rodiče, kteří mohou představovat buď pozitivní model, který si jedinec do partnerského vztahu přináší nebo mohou představovat odstrašující příklad (Matoušek, 2003, s. 58).

V nynější době si partnerství žádá podmínku, kterou považujeme za stěžejní pro vztah dvou jedinců. Touhle hlavní podmínkou je zamilovanost, což je „*zvláštní stav vědomí, v němž jsme partnerem fascinováni a idealizujeme si ho*“ (Matoušek, 2003, s. 59). Stav, kdy jsme intenzivně zamilovaní, trvá pár měsíců a muži, spíše než ženy, jsou schopni vidět dříve svého partnera z realistického pohledu. Díky tomuto stavu je sblížení mezi dvěma jedinci snadnější a zároveň je poté usnadněno i rozhodování o sňatku. Z toho vyplývá, že obecně lidé mohou mít taková očekávání, že stav zamilovanosti bude trvat i celé manželství (Matoušek, 2003).

Nyní si uvedeme nejčastější očekávání žen a mužů vyskytujících se v manželské terapii u manželů Kratochvílových (1992 in Matoušek, 2003, s. 59):

Očekávání žen:

1. *Posedět a popovídat.*
2. *Duševní porozumění.*
3. *Vycítit, co žena potřebuje*
4. *Vyjadřovat lásku celým svým životem.*

Očekávání mužů:

1. *Uvařeno, uklizeno.*
2. *Neobtěžovat s problémy.*
3. *Sex kdykoli se mi zachce.*
4. *Obdiv stále.*

1.3 Představy a očekávání mladých dospělých o rodičovství

Představy mladých dospělých, kteří ještě děti nemají, jsou popisovány jako nevyhraněné, nekonzistentní a protichůdné. Mladí dospělí si nemusejí vždy uvědomovat, co pro ně bude narození dítěte představovat za změny a jaký dopad to bude mít na jejich život. To pramení z případného nedostatku informací a zkušeností. Někteří mladí dospělí nemají tendence nad touhle rolí příliš přemýšlet, jelikož pro ně tohle téma může být prozatím v nedohlednu (Hamplová, 2000 in Vágnerová, 2007). Mladí dospělí mohou mít často názor a představu, že rodičovství představuje zátěž, a proto jej chtějí odložit na pozdější dobu. Většina

mladých dospělých plánuje do budoucna pořízení dětí, ale zatím netuší, jaká omezení a jaké povinnosti to pro něco bude znamenat. V posledních letech také došlo ke změně v otázce hodnoty dítěte u mladých dospělých. Mladí dospělí dnes dítě nepovažují za nezbytnou podmínku k prožití naplněného života (Rabušic, 2000 in Vágnerová, 2007).

Mladí dospělí dnes chtějí aktivně ovlivňovat svůj život a tak se manželství a narození prvního dítěte odkládá (Hamplová, 2000 in Vágnerová, 2007). Snižuje se také počet dětí na jednu ženu. Z hlediska plánování počtu dětí, mladí dospělí do budoucna plánují průměrně 2 děti, ale realita je nakonec z nějakého důvodu jiná (Kučera, 2000; Hamplová, 2000 in Vágnerová, 2007). Větší význam má rodičovství v životě žen. Ženy plánují do budoucna děti častěji a také si jsou spíš jisté, že je chtějí mít, než muži (McDonald, 2002 in Vágnerová, 2007). Mladí dospělí považují za nejvhodnější věk matky pro zplození prvního dítěte věk 24,5 let a u otce věk 28 let (Kučera, 2000 in Vágnerová, 2007).

2 Nesezdaná soužití

Rabušic (2001, s. 193) vymezuje nesezdané soužití jako formu soužití dvou jedinců opačného pohlaví. Tihle jedinci žijí ve svazku, který je podobný manželství, tedy mají intimní sexuální vztahy, bydlí a hospodaří spolu, ale oficiálně sezdání nejsou. Nesezdané soužití se nazývá také jako nesezdaná kohabitace a v zahraničí se užívá mnoho označení pro partnerské soužití bez uzavření sňatku jako např. „společné soužití“ (ang. living together), „manželství na zkoušku“ (ang. trial marriage), „kamarádké manželství“ (ang. companionate marriage). Kohabitace je „*soužití individualizované, soužití orientované na seberealizaci každého z partnerů, soužití umožňující pocit individuální svobody a výrazné osobní identity*“ (Rabušic, 2001, s. 197).

Dle Vymětalové (in Vágnerová, 2007, s. 85) je nesezdané soužití „*definováno společným bydlením a společným hospodařením bez uzavření manželství.*“

Rabušic (2001, s. 204) uvádí, že nesezdané soužití se zdá být nevyhnutelné tehdy, když dospívající mladá generace zahajuje svůj sexuální život v poměrně časném věku a to z důvodu permissivních sociálních norem. Rabušic (2001) také uvádí, že z důvodu přípravy na budoucí povolání u obou pohlaví se prodlužuje doba adolescence a také z důvodu používání antikoncepce dochází k ochraně nechtěného otěhotnění. Další důvod pro váhavý vstup do svazku manželského představuje narůstající rozvodovost, která představuje důsledek jako je zažívání traumatizujícího období rozpadající se rodiny u mladých lidí. Z modelu, který autor v publikaci znázorňuje, se můžeme dozvědět, že sexuální zralost u mladých lidí přichází kolem 12. roku. K zahájení sexuálního života dochází kolem 16-18. roku a od této doby po 25-28. rok života, kdy dochází k prvnímu sňatku, nastává období nesezdaného soužití u mladých lidí a to z důvodu výše zmíněných faktorů.

Volné soužití muže a ženy můžeme chápat jako formu přípravy na manželství, jelikož není považováno za definitivní a člověk má možnost volby. Tohle soužití je také možno brát jako méně stresující adaptaci na společný život. Zároveň je možno jej brát jako přechodné stadium. Po určité době může nastat řešení tohoto soužití, kdy se partneři rozhodnou buď pro rozchod, nebo pro uzavření manželství (Vágnerová, 2007).

2.1 Základní podoby nesezdaného soužití

Dle Rabušice (2001, s. 197) můžeme nesezdané soužití rozdělit do čtyř základních podob. Tyto podoby si níže představíme:

Soužití porozvodové – soužití lidí, kteří prošli rozvodem a neplánují uzavírat nový sňatek.

Soužití snoubenecké – partneři přemýšlejí nad tím, že sňatek uzavřou a to buď v blízké, nebo víc vzdálené budoucnosti.

Soužití dočasné – dva mladí lidé začínající s milostným a sexuálním životem a zatím nepřemýšlejí o sňatku, tato podoba nahrazuje buď dobu „chození spolu“, nebo vzniká v době po rozvodu, kdy daný jedinec nepomýšlí na nové manželství, ale nechce žít sám.

Soužití namísto manželství – soužití mladých lidí, kteří neplánují vstoupit do manželství, ale v tomto soužití se i rodí děti.

2.2 Odlišnosti mezi nesezdaným soužitím a manželstvím

Když se zaměříme na stabilitu soužití jak u nesezdaného soužití, tak u manželství, můžeme zjistit dle Rabušice (2001), že nebyl vyzkoumán výrazný rozdíl. V čem ale výrazný rozdíl u nesezdaného soužití a manželství je, tak to budeme hovořit o ukončení svazku. V případě ukončení manželství rozvodovým řízením, dochází k majetkovému vyrovnání dle zákona a to v souladu s jasně formulovanými právními nařízeními. V případě nesezdaného soužití může dojít k tomu, že zánik soužití bude pro slabšího partnera představovat větší finanční újmu než při rozvodu manželství, které je právně vedeno.

Nesezdané soužití tedy některým lidem připadá méně závazné. Tento fakt jim dává větší možnost soustředit se na cíl, která má pro ně v životě větší váhu a to může být např. profesní rozvoj. Dalším důvodem pro volbu tohoto soužití oproti manželství může být nejistota související se správnou volbou partnera. Nesezdané soužití neobsahuje tolik sdílených oblastí jako manželství, proto může být v tomto soužití obtížnější dojít k hluboké intimitě, která souvisí právě s manželstvím. Nesezdané soužití je tedy soužití volnější, i když může jedincovy emocionální i sexuální potřeby uspokojit dostatečně. Tohle soužití však po čase může vést k nespokojenosti, jelikož se to po určité době může jevit jako nejistá situace (Vágnerová, 2007).

Možný důvod dlouhodobějšího udržování vztahu v nesezdaném soužití může mít i důvod ekonomický. Tohle soužití bývá typičtější pro partnery s nízkou úrovní vzdělání a nižší úrovní socioekonomickou. Pokud by pár manželství uzavřel, mohlo by to znamenat např. ztrátu nároku na určité sociální dávky (Hamplová, 2003 in Vágnerová, 2007).

3 Manželství

„Vstup do manželství je jedním z nejdůležitějších kroků na cestě životem. Rozhoduje o tom, jaký bude dlouhý úsek cesty, kterou máme před sebou, a obvykle poznamenává celý další život“ (Říčan, 2014, s. 245).

Dle Velkého sociologického slovníku můžeme manželství definovat jako *„obvykle společností uznáný, legalizovaný sexuální vztah mezi dvěma nebo více partnery opačného pohlaví, o kterém se předpokládá, že se dříve či později stane základem rodiny“ (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, s. 590).*

Manželství představuje intimní párový vztah, u kterého je zásadní, aby bylo vytvořeno zázemí, které bude jedincům poskytovat oporu a kde se bude jedincům dostávat pocitu bezpečí a jistoty. Zázemí, které si pár vytvoří, může představovat zdroj radosti a přispívat tak k vyrovnanosti jedince, ale také může vytvářet místo, které bude jedince vystavovat stresu. K rozvoji individuality jedinců je třeba, aby se partneři mohli prosadit (Vágnerová, 2007, s. 89).

Aby manželství nebylo pro partnery stresové prostředí a naopak v něm převažovalo co nejvíce výše zmíněných pozitivních aspektů, je dle Říčana (2014) důležité, aby vstoupení do manželství předcházela nejméně půlroční známost. Během této doby by spolu milenci měli trávit co nejvíce času a tím předejít nepoznaným povahovým vlastnostem, které se snaží jedinec skrýt. Během tohoto půl roku také jistě dojde k hádce či ke konfliktu, který páru ukáže, zda jsou schopni jej řešit.

K osobnímu štěstí, k pocitu smysluplné minulosti, spokojené přítomnosti a perspektivní budoucnosti můžeme přispět, pokud zažíváme šťastné manželství a uspokojivý rodinný život. A právě harmonické manželství tvoří základ pro uspokojivou rodinnou situaci a vytváří prostředí, kde se bude odehrávat dobrá výchova dětí (Langmeier, Krejčířová, 2006). Důvodem k vstupu do manželství je uspokojení dvou hluboce zakotvených potřeb. První potřebou je **potřeba intimního emočního soužití** (patří sem i uspokojení sexuálních tendencí), druhou potřebou je **touha mít děti a prožívat s nimi radost z jejich vývoje** (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 178).

Langmeier a Krejčířová (2006) uvádějí, že lidé, kteří prožili spokojené dětství a s oběma rodiči měli pozitivní vztah, budou mít spíše harmonické manželství než lidé, kteří takové šťastné dětství nezažili. Výhodou pro spokojené manželství může být také to, pokud daný jedinec v dospívání prošel fází hledání přátel stejného i opačného pohlaví. S tím souvisí

vyzkoušení výsady sdílení zájmových aktivit, vzájemného porozumění vztahující se k touhám a citovým zmatkům.

3.1 Role ženy a muže v manželství

V dnešní době se role manželky neorientuje jen na péči o domácnost. Žena dnes přispívá stejně jako muž druhým příjmem do chodu domácnosti a přispívá tak k udržení přijatelného finančního chodu rodiny. S tím souvisí i finanční nezávislost na partnerovi a získání lepší pozice v manželství. Žena ale pořád zůstává zodpovědná za stav domácnosti a je v domácnosti více angažovaná. Z toho vyplývá lpění na právu, které ženě dává možnost určovat, co se v dané domácnosti bude dít (Čermáková, 1997 in Vágnerová, 2007).

Role manžela neobsahuje již výsadní postavení živitele, ale dnes je brán jako spoluživitel, i když je většinou v této oblasti významnější. Práce muže v domácnosti bývá nazývána jako pomoc a je brána spíše jako projev dobré vůle, solidarity a podpory. Tato pomoc neznamená samozřejmost, a proto by měla být oceněna. Muži často žádají tradiční rozdělení domácích povinností (Čermáková, 1997 in Vágnerová, 2007).

3.2 Volba partnera

Langmeier a Krejčířová (2006, s. 178) popisují dva principy, na základě kterých si jedinec vybírá svého životního partnera. Prvním principem je **princip volby podle podobnosti**, do kterého spadá výběr partnera na základě podobnosti základních životních hodnot a osobní zkušenosti. Dalším faktorem, na základě kterého si jedinec vybírá partnera, je velmi podobný stupeň osobní zralosti. Druhým principem je **princip doplňující volby**. Tento princip je založený na základě hledání si partnera, který doplňuje osobnost daného jedince opačnými osobnostními rysy. Jedinec si své nedostatky uvědomuje a z toho důvodu mu může imponovat partner, který bude tyto nedostatky nahrazovat. Tyto doplňující rysy se týkají „povrchu“ osobnosti, jelikož aby došlo k soužití, kde partneři najdou vzájemnou podporu a budou se ubírat stejným životním směrem, musí mít hodnoty a své hlavní životní cíle podobné. Pokud nastane situace, kdy je manželství uzavíráno na základě vnějších okolností, jako je těhotenství ženy, nátlak rodičů, vzplanutí po krátké známosti a dalších okolností, může dojít k tomu, že v těchto případech se budou principy uplatňovat málo.

Matoušek (2003) hovoří o výběru partnera, se kterým jedinec vstoupí do manželství, na základě podobnosti v sociálních a psychologických charakteristikách. Jedná se o volbu partnera, který bude mít stejnou rasu, sociální vrstvu a náboženství.

3.3 Rozvodovost

Možný (2006) uvádí, že mezi třetím až pátým rokem trvání manželství dochází k nejvíce rozvodům. Druhý vrchol, kdy může docházet k více rozvodům je doba po deseti až dvanácti letech od uzavření manželství. Od této doby je potom pravděpodobné, že čím déle manželství trvá, tím je šance větší, že bude trvat i dále.

Rozvod dle Možného (2002) hrozí zejména u mladých lidí. Průměrná doba trvání manželství, které se rozvádí, je v České republice dvanáct let. Možný uvádí, že vzdělání manželů ovlivňuje rozvodovost. Určitá část rozvodů zahrnuje i jedince, pro které je to zkušenost opakovaná a to alespoň pro jednoho z páru.

Pokud se na rozvodovost zaměříme z dlouhodobého hlediska, tak můžeme říct, že se rozvodovost zvyšuje, ačkoliv od roku 2004 mají rozvádějící se manželství klesající trend. Je to z toho důvodu, že lidé vstupují do manželství méně. Rok 2016 znamenal mírné snížení rozvodovosti na 45 %, v důsledku poklesu rozvodovosti v prvních letech po vstupu do manželství. Manželství, která trvají pět až devět let, tvoří nejvyšší intenzitu rozvodovosti (ČSÚ 2017I in Kuchařová, 2019 et al.).

3.3.1 Evropské státy

Uzavírání manželství v letech 1994-2004 pokleslo a rozvodovost se od roku 1960 zvýšila. Jako důvody, proč jsou rozvody stále běžnější, se uvádí zvyšující nezávislost žen, tudíž už manželství není nezbytný prostředek související s ekonomickými záležitostmi a fungování jedinců ve společnosti. Pokud je pár v manželství nespokojen, je dnes mnohem dostupnější zařídit si samostatnou domácnost. Dalším důvodem je fakt, že v dnešní době s sebou rozvod nenese stigma. Další důvod představuje zvyšující se tendence hodnotit manželství dle míry osobního uspokojení. Důvodem k zvyšujícímu se počtu rozvodů tedy nemusí být hluboká nespokojenost v manželství daného jedince, ale příčinou může být sílící rozhodnutí vytvořit z manželství takový vztah, který bude pro jedince především prospěšný a uspokojující (Giddens, Sutton, 2013, s. 325).

4 Rodičovství

„Rodičovství je považováno za zcela přirozené, ne-li samozřejmé vyústění manželství, je jedním z hlavních důvodů k jeho uzavření“ (Vágnerová, 2007, s. 108). Je to projev generativity dospělého věku. U rodičovství dochází ke vzniku hluboké citové vazby, která většinou trvá celý život. Z toho důvodu je to vlastně i specifický způsob naplnění intimity (Vágnerová, 2007, s. 108). Spolu s rodičovstvím přicházejí v životě významné změny, které se budou projevovat v každodenním životě nastávajících rodičů, v jejich hodnotách, zájmech, vztazích a v tom, jak vnímají sebe i ostatní (Sobotková, 2012a, s. 15). Šulová (2011 in Gillernová, Kebza a Rymeš, 2011) popisuje, že narozením dítěte pro partnery vzniká nová situace. Narození dítěte totiž znamená i vnesení významných změn do dosavadní rodinné atmosféry, jelikož dítě vnáší do života partnerů mnoho nového, i když partnerské vztahy mohou být relativně vyvážené. Dítě mění také emocionální rovnováhu mezi nimi.

Sobotková (2012a, s. 15) uvádí čtyři aspekty, které rodičovství zahrnuje. **Aspekty biologické**, které zahrnují početí, těhotenství a porod. **Aspekty psychologické**, do kterých spadá osobní identita, vědomí sebe jako rodiče konkrétního dítěte. **Aspekty interpersonální** zahrnují vztahy s dětmi, partnerem, rodiči, širší rodinou, přáteli, sociálním okolím. **Aspekty sociokulturní**, zde se jedná o pozici matek a otců ve společnosti, sociální a ekonomický kontext rodičovství.

Pokud budeme hovořit o samotném procesu, kdy se z partnerů stávají rodiče, je zapotřebí, aby jedinci byli natolik zralí, aby byli schopni a vědomě chtěli poskytovat péči jedinci, který bez ní nepřežije. Vzájemně si tedy naplňují potřeby svou existencí (Šulová, 2011 in Gillernová, Kebza a Rymeš, 2011).

Když se zaměříme na přínos rodičovství, budeme hovořit především o nových podnětech a vztazích, tedy především vztah s dítětem, který bývá většinou radostný. Přínos rodičovství můžeme spatřovat také ve vztahu s partnerem, kterému rodičovská role dává novou dimenzi. Zde dochází k uvědomění si nové role ve smyslu – je otcem nebo matkou mého dítěte. Dalším přínosem může být také to, že mladé rodiny vytvářejí přátelství s dalšími mladými rodinami. V rámci rodičovství dochází k možnosti získání pocitu osobní a společenské hodnoty. Díky rodičovství mohou mít jedinci možnost smysluplné seberealizace a velmi důležité je zmínit také pokračování rodu a osobní přesah v čase (Sobotková, 2012a).

4.1 Význam dítěte v životě dospělého jedince

Rabušic (2001, s. 154) tvrdí, že dítě pro rodiče představuje neinstrumentální hodnotu, tedy dítě je podle něj „*hodnota sama o sobě a neslouží jako nástroj k dosažení určitého cíle.*“

Ve srovnání s výše uvedeným Rabušicem (2001), Šulová (2011 in Gillernová, Kebza a Rymeš, 2011, s. 114) hovoří o pocitu vlastní společenské hodnoty a užitečnosti, kterou dítě rodičům přináší a taktéž pocit bezvýhradné a bezpodmínečné lásky. Příchod dítěte do života rodičů přináší také nové výhledy, hlediska.

Jak jsme výše zmínili, pojem hodnota je velmi zmiňovaným pojmem v případě, že hovoříme o významu dítěte v životě dospělého jedince. Hofmanová a Hofman (1973 in Rabušic, 2001, s. 154) popisují devět základních hodnot, které dítě rodiči poskytuje:

1. *narození dítěte jako status dospělosti a sociální identita pro mladé lidi,*
2. *dítě jako prostředek k expanzi za hranice svého života, jako prostředek k pocitu reprodukce sebe samých a k pocitu „nesmrtelnosti“,*
3. *dítě jako prostředek k dosažení pocitu morálnosti (upouštění od upřednostňování vlastních zájmů pro blaho dítěte),*
4. *dítě jako prostředek k dosažení pocitu afilace (přidružení),*
5. *dítě jako zdroj stimulace, novosti a zábavy v životě,*
6. *dítě jako zdroj pocitu kreativity, pocitu naplnění a kompetence,*
7. *dítě jako prostředek ke zdroji moci a pocitu kontroly nad někým jiným,*
8. *dítě jako prostředek k možnosti srovnávat se a soutěžit jeho prostřednictvím s jinými,*
9. *dítě jako prostředek vedoucí k ekonomickému užitku.*

4.2 Oběti a přínosy rodičovství

V rozhodování o rodičovství mohou hrát roli jak osobní okolnosti, tak sociální očekávání. Nyní se zaměříme na oběti či negativa, která s sebou rodičovství nese. Sobotková (2012b, s. 157) uvádí jako první oběť **zpomalení kariéry matky**. Dalšími oběťmi jsou **finanční znevýhodnění, omezení osobní svobody, dopad na manželský vztah**, který obsahuje **vyčerpání rodičů a možné emocionální labilitu ženy na sexuální život**.

Jako přínosy rodičovství Sobotková (2012b, s. 158) uvádí **rozvoj vztahů** (nový vztah s dítětem, který přináší většinou radost, nová dimenze ve vztahu k partnerovi, nová přátelství rodiny s dalšími rodinami), dalším přínosem je **osobní naplnění**, které může znamenat příležitost k sebevyjádření a osobnímu rozvoji ženy. Mateřství může také dodávat **pocit smysluplnosti života**. Sobotková (2012b) představuje z reprezentativní studie Gormlyové et al. (1987 in Sobotková, 2012b) jako další přínos **pokračování rodu**. Dále uvádí rodičovství

ve smyslu **výzvy, zdroje podnětů, příležitosti poznávat sebe i druhé** za jiných podmínek. Jako poslední přínos zmínila to, že rodičovství je **známkou dospělosti**.

4.3 Rodičovská role

Rodičovská role představuje součást identity dospělého jedince. Je to nadřazená role, což znamená, že rodič pro dítě představuje autoritu, na které je dítě závislé z hlediska péče. Rodič rozhoduje téměř o všem, co se dítěte týká. Dítě je rodiči tedy ve všem podřízené. Další charakteristikou rodičovské role je fakt, že rodičovská role není vratná a v tom se odlišuje od ostatních rolí. Rodič nemůže přestat být rodičem nebo není možné, aby si své dítě vyměnil, kdyby mu na dítěti nevyhovovaly jeho vlastnosti. Pokud se člověk stane rodičem, bude rodičem už navždy. Dalším charakteristickým prvkem je to, že dítě spojuje partnery. Narození dítěte pro partnery znamená vytvoření nezrušitelné vazby mezi sebou, protože od této doby mají společného potomka. Posledním charakteristickým prvkem, který si zmíníme je vnímání rodičovství jako impuls ke změně životního stylu. S příchodem malého dítěte na svět, které je na rodičích zcela závislé, souvisí i velké množství povinností, omezení a také apelování na zodpovědnost (Vágnerová, 2007, s. 109).

4.3.1 Role matky

Role matky a zároveň role pečovatelky, která se stará o celou rodinu a její chod, je dána biologicky a tím je pro ni samozřejmá a bývá základním posláním ženy. Pro roli matky je typické až sebeobětování. Její potřeby jsou potlačovány ve prospěch dítěte a taktéž v prvních letech dítěte se nepředpokládá, že by pro ni bylo podstatné i něco jiného kromě empatické péče o dítě. Od matky se očekává, že bude citově vřelá a má také v roli matky vymezeny práva a povinnosti. Mateřství je významnou složkou ženské identity. Mateřství také bývá zdrojem zážitků, ale zároveň je časově náročné (Vágnerová, 2007).

4.3.2 Role otce

Role otce je považována za méně prestižní, než role matky a práva a povinnosti zde nejsou jasně definovány. Podstatný rozdíl mezi rolí matky a otce je v tom, že vztah otce k dítěti se postupně rozvíjí a vytváří se pomaleji než u matky. Je to z toho důvodu, protože muži nemají hormonálně posilovanou změnu emočního vyladění. Muži však mají vrozené dispozice pro pečovatelské chování. Otcem se ale muž nestane tím, že dítě zplodí, musí s ním postupně navazovat vztah a být s ním v kontaktu. Proto je třeba, aby s dítětem trávil dostatek času a zapojoval se do činností souvisejících s dítětem. Tím dochází k rozvoji otcovské role. Otcovská role je považována za sekundární. V rámci role otce jde vlastně o nápodobu chování

matky-partnerky. Někteří otcové totiž nemusí vědět, jak se chovat ve vztahu k dítěti. Vztah otce s dítětem je také mnohem zranitelnější než vztah matky a dítěte. Otcovství se může stát nejtěžším úkolem v životě některých mužů, jelikož v tomto období dochází k přijetí otcovské identity. Role otce by měla dítěti poskytovat jak složku mocenskou, autoritářskou, tak i složku zahrnující empatické, chápající a podporující prvky (Zoja, 2005 in Vágnerová, 2007).

4.4 Rodina

Dle psychologického slovníku (Hartl, Hartlová, 2015, s. 774) můžeme rodinu definovat jako „*společenskou skupinu spojenou manželstvím nebo pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí*“.

Stašová (2001 in Kraus a Poláčková, 2001, s. 78) popisuje současnou rodinu jako institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob. Mezi těmito osobami jsou rodičovské, příbuzenské nebo manželské vazby. Dyadický pár – muž a žena, kteří tvoří buď formu manželství, nebo partnerství, jsou základem rodiny a to ve všech dosud známých společnostech. Existence nejméně jednoho dítěte představuje znak rodiny a nezáleží na jeho věku.

Rodina je dle Krause (2014, s. 79) nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci je nejvýznamnějším socializačním činitelem. Pro rodinu jsou také charakteristické citové vazby, sdílené soukromí, společné plánování. Důležité je také zmínit rodinnou identitu, která spadá do základní charakteristiky rodiny. Rodinná identita „*je nesena vědomím kontinuity rodinného života a zahrnuje jedinečný kognitivní, emocionální a zkušenostní obsah 'my jako rodina'*“ (Sobotková, 2012a, s. 115-116).

4.4.1 Rodina orientační a prokreační

Matoušek (2003, s. 62-63) uvádí, že rodina orientační má nepochybně vliv na rodinu prokreační. Dítě přebírá chování, podle rodičovského vzoru, kterého se mu dostává. Aby mohl proběhnout proces identifikace s rodičem, je důležité, aby dítě mělo v rodině dobré podmínky, které umožní, aby se dítě mohlo ztotožnit s rodičovským vzorem a zároveň samo chtělo. Pro dítě může znamenat podstatný handicap skutečnost, že v rámci výchovy nebude přítomen rodičovský vzor. Pokud je rodič k dítěti laskavý a vstřícný, je pro dítě poměrně snadné ztotožnit se s rodičem. V případě, kdy je rodič odmítavý a trestající vůči dítěti, už to tak snadné není. Dle vzoru rodiče stejného pohlaví, se dítě učí chovat k lidem opačného pohlaví. Dítě si s sebou z rodiny může odnést vzory role, se kterou se ztotožnilo a kterou si mohlo vtisknout sledováním rodičů v interakci s ostatními členy rodiny i s dalšími známými lidmi v okolí. Tím si člověk může vytvořit představu o rozdělení moci v rodině, kterou založí, jelikož si tento vzor odnáší

z původní rodiny. Dítě může být ovlivněno i svojí sourozeneckou pozicí, kterou měl v orientační rodině. Záleží také např. na tom, jestli jedinec byl starší nebo mladší sourozenec. Podle toho se odráží chování jedince do rodiny, kterou zakládá. Pokud byl jedinec starší sourozenec, učil se být vůdčí a ochraňující. Pokud byl jedinec mladší sourozenec a sejde se také s jedincem, který byl sourozenec mladší, mohou mít potom takový problém, že se vedení v rodině nechce ujmout ani jeden z nich. Na závěr je dobré zmínit, že vzor z orientační rodiny není pro jedince osudovým vzorem, který si nese do prokreační rodiny. Rozhodující zde je naložení generace potomků se vzorem, vzor z orientační rodiny tedy nerozhoduje.

4.4.2 Funkce rodiny

V odborné literatuře můžeme najít mnoho rozdělení funkcí rodiny. Všechna rozdělení a uvádění funkcí rodiny jsou si podobné. My se zaměříme na funkce podle Stašové (2001 in Kraus, Poláčková, 2001). Dle Stašové (2001 in Kraus, Poláčková, 2001) se funkce rodiny v průběhu neustálého vývoje proměňují, přetvářejí, některé mizí a některé se rozšiřují. Níže si tyto funkce představíme:

Biologicko-reprodukční funkce slouží nejen samotnému jedinci k uspokojování biologických a sexuálních potřeb, k uspokojení potřeby pokračování rodu, ale slouží také společnosti jako stabilní reprodukční základna, která zabezpečí naplnění perspektivy rozvoje.

V rámci **sociálně-ekonomické funkce** jsou členové rodiny účastníky výrobní a nevýrobní sféry v rámci výkonu svého povolání. Významným faktorem je ale především to, že rodina jako celek se stává spotřebitelem, na kterém je závislý trh. Tudiž je rodina vnímána jako podstatný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti.

Socializačně-výchovná funkce představuje pro rodinu takové působení na své členy, především na dítě, kdy se učí přizpůsobovat se sociálnímu životu, osvojovat si základní návyky a běžné způsoby chování. Rodina je tedy pro dítě první sociální skupinou. Autorka socializaci v rodině popisuje jako „*proces působení rodiny na své členy v celém souhrnu jevů a procesů: ekonomických, sociálních, kulturních, mravních, estetických, zdravotních a jiných. Ústřední úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života*“ (Stašová, 2001 in Kraus, Poláčková, 2001, s. 80). Dnes je také velmi významným faktem působení mladší generace na starší. V rámci rodinné socializace na sebe členové rodiny působí navzájem a rodinná socializace také představuje model, který dítě vede k osvojování sociálních rolí muže a ženy, otce a matky. To vede k promítnutí do budoucí reprodukční rodiny dětí.

Sociálně-psychologická funkce představuje pro každého jedince v rodině významný opěrný bod. Ten představuje také bezpečí založené na vzájemném porozumění. Naplnění těchto potřeb jedince může později tvořit základ pro další sociální kontakty jedince ve společnosti. Pocit sounáležitosti s určitými lidmi, se kterými se může jedinec identifikovat a možnost patřit k určité sociální skupině, představuje v rámci sociálně-psychologické podpory významnou roli. Citová složka, utváření a udržování vědomí, že je jedinec akceptován, uznáván a hodnocen, vytváří významnou úlohu při specifickém sociálním klimatu, které rodinná komunita poskytuje.

Citová funkce rodiny je stěžejní funkcí rodiny a tuto funkci není možné v dostatečné míře a v takové míře, která by pro jedince bylo uspokojivá, zajistit jinou sociální institucí.

4.4.3 Charakteristika současné české rodiny

Rodina reaguje na společenské, ekonomické podmínky, neustále se tak vyvíjí a mění. Znaky současné rodiny můžeme najít ve více publikacích. My se nyní zaměříme na znaky současné české rodiny, které uvádí Šulová (2011 in Gillernová, Kebza a Rymeš, 2011, s. 106):

- *Mění se očekávání trvalosti vztahu.* Jedinec se nechce „obětovat“ v zájmu rodiny, roli zde sehrává ponechávání si prostoru pro svobodu daného jedince. Zvyšuje se také nárůst alternativ společného soužití jako je manželství na zkoušku, každý z partnerů má svoji domácnost, matka vychovává dítě sama a biologického otce neinformuje o existenci dítěte, partneři tvoří dlouholetý pár s dětmi, ale neuzavírají manželství, partneři žijí úmyslně bez dětí.
- *Nízká stabilita rodiny.* Dochází ve velké míře k rozvodovosti. Vznikají tak často neúplné rodiny s dětmi, domácnost jednotlivce nebo jiná doplněná, „znovusložená“ úplná rodina.
- *Odklad uzavření prvního manželství do vyššího věku* (ve věku do 30 let).
- *Odsouvání rodičovství na pozdější období.* Tím může docházet k neochotě měnit přijatý životní styl bez dětí nebo opustit kariéru. Další skutečností mohou být zdravotní komplikace v souvislosti s vyšším věkem.
- *Předmanželská zkušenost v oblasti sexu.*
- *Zralost partnerů.* Zde se jedná o první intimní zkušenosti, které nebývají často psychosociální, ale jen fyziologické.
- *Intimní vztah a trvalé partnerství bez vazby.*
- *Další znaky* zahrnují akceptaci dvoukariérové rodiny; přímé výchovné působení rodičů, kteří jsou do jisté míry nahrazováni institucemi; omezují se bezprostřední kontakty mezi partnery i mezi dětmi a rodiči, což způsobuje celkový životní způsob a tempo; činnosti,

které byly dříve zajišťované rodinou, jsou nyní zajišťovány společností jako celku; je stále více stírána specifická mužská a ženská role.

Když se zaměříme na znaky, které uvádí Kraus (2014, s. 83), najdeme s výše uvedenými znaky souvislost a zároveň autor uvádí některé odlišné charakteristické znaky pro současnou rodinu:

- *Demokratizace uvnitř rodiny.* To se týká sociálních rolí rodičů. Muž dnes nemá takové postavení, jako tomu bylo dříve. Některé práva a povinnosti se dnes přenesly na ženu. S demokratizací v rodině souvisí i se vztahem mezi rodiči a dětmi, tento vztah je více partnerský.
- *Izolovanost rodiny.* V dnešní době se rodiny více uzavírají před vnější společností. Souvisejí s tím i silící tendence samostatného života jednotlivých generací. Zároveň už nejsou ani tak významné sousedské vztahy. Dalším důsledkem může být únik před dnešní přetechnizovanou dobou, ve které sílí také forma medializovaného života. Rodina tak pro sebe hledá klid.
- *Zmenšování rodiny.* Přibývá domácností, ve kterých jedinec bydlí sám a přibývá také žen, které žijí samy společně s dětmi.
- *Dezintegrace.* V rodinách je čím dál méně společných chvil, při kterých si členové rodiny sdělí, co je trápí, co je těší, případně si vzájemně pomohou v řešení problémů. Z rodin se vytrácí komunikace. V některých rodinách dochází k vytváření dalšího života vedle toho rodinného, zde se jedná o manžele. Děti jsou v tomto případě odkázány samy na sebe.
- *Zatížení rodičů pracovními aktivitami spojené s časovým zaneprázdněním.* To souvisí s vyčerpáním rodičů a nedostatkem času stráveným s dětmi. Rodiče tak mohou dětem tyto ztráty kompenzovat a to nadměrným množstvím materiálních věcí nebo vysokým kapesným. Tyto faktory mohou negativně působit na utváření hodnotového systému a charakteru dětí. To pak může mít vliv na případné deviantní chování.
- *Častější dvoukariérový model rodiny.* Ten někdy může vést až k rozpadu rodiny.
- *Rozvodovost.* Česká republika je jedna ze zemí, kde je nejvyšší výskyt rozvodů. Každé druhé manželství se rozpadá a to nemluvíme o rozchodech v nesezdaných soužitích. Rozvody rodin hrají významnou roli v duševním zdraví dětí. A právě důsledky plynoucí z rozvodu si děti mohou nést do dalšího života. Někteří lidé uzavírají po rozvodu nová manželství a to s sebou nese riziko, že nebude fungovat ani nové manželství a v životě dětí se budou rodiče často „střídat“. To bude mít opět největší dopad na samotné děti.

- *Diferencovanost rodin podle socioekonomické úrovně.* V některých rodinách s nižším příjmem finančních prostředků může docházet k situacím, kdy jsou problémy řešeny půjčkami. Rodina se zadluží a v některých případech může dojít i k sociálnímu vyloučení. Dopad to může mít i na děti, které pochází ze sociálně slabších rodin a mohou se stát oběťmi šikany. Docházet může naopak i k deviantnímu chování dětí.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky

Na úvod empirické části je nutné uvést zhodnocení aktuálního stavu dosavadních výzkumů o manželství a rodičovství u dnešních mladých lidí. Vybrané výzkumy seřadíme chronologicky od nejstarších výzkumů po nejmladší výzkumy.

První výzkum, který zde zmíníme, proběhl v roce 2009 a realizovalo jej Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Výzkum Naše společnost, zaměřený na téma partnerství, manželství a rodičovství, byl rozčleněn do několika bloků. Do výzkumu realizovaného standardizovaným dotazníkem, bylo zapojeno 1082 respondentů, kteří jsou obyvateli ČR ve věku od 15 let. Cílem bylo zjistit názory na optimální počet dětí v rodině a ideální věk při vstupu do manželství. Dále byl zjišťován záměr respondentů nežijících v manželství nebo registrovaném partnerství, uzavřít v průběhu života sňatek. Součástí výzkumu bylo také hodnocení výroků respondentů. Výroky se týkaly forem rodinného soužití a hodnocení důležitosti některých životních cílů. Výsledky výzkumu ukázaly např. to, že 70 % respondentů vidí jako ideální model rodiny o dvou dětech. Téměř 50 % respondentů uvedlo, že jako ideální věk muže i ženy při narození prvního dítěte považují v rozpětí 25 až 29 let. V další části dotazníku 38 % svobodných, rozvedených či ovdovělých uvedlo, že v budoucnu plánují uzavřít sňatek, 59 % respondentů uvádí jako důvod pro vstup do manželství „dětí“. Za nejdůležitější cíl v životě si většina respondentů stanovila vytvoření trvalého partnerského vztahu. Celkem 80 % respondentů tvořilo zastoupení k odmítavému stanovisku v případě výroku „špatné manželství je lepší než žádné“ a obecně se zvětšila tolerance k různým formám partnerského soužití, které tvoří alternativu k tradičnímu manželství (Šamanová, 2009).

Další prací je bakalářská práce z roku 2017, která nese název Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství, kterou zpracovala Veronika Líbalová z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Výzkum proběhl pomocí dotazníkového šetření a zaměřoval se na postoje studentů středních a vysokých škol v okrese Jihlava k manželství a rodičovství a komparaci s jejich rodiči. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 229 respondentů, z nichž 152 bylo studentů a 77 rodičů. Dotazník obsahoval několik bloků, přičemž konkrétní bloky byly zaměřeny na současnou situaci a vzdělání, partnerství a první pohlavní styk, antikoncepční chování, manželství a rodičovství, otázky pro ženy, identifikační údaje. V rámci bloku manželství a rodičovství u dotazovaných respondentů, což byli studenti, autorka zjistila, že nejvíce respondentů považuje předpoklad k založení rodiny jako význam manželství

u mladých lidí. Celkem 91 % mladých lidí by chtěla s přítelem/přítečkou bydlet ještě před vstupem do manželství. Téměř všichni studenti uvedli, že chtějí mít v budoucnu děti a jako základní počet dětí v rodině vidí dvě děti $\frac{3}{4}$ dotazovaných. Zatímco na otázku, zda je pro dotazované studenty důležité početí prvního dítěte v manželství odpověděla pouze čtvrtina respondentů, že to pro ně je důležité, tak k navýšení počtu na 38 % došlo u otázky týkající se narození dítěte. Zde respondenti odpověděli, že jejich přáním je, aby se první dítě narodilo do manželství. Více než polovina respondentů uvedla, že by jejich rodičům nevadilo, kdyby se jim narodilo dítě, aniž by byli ve svazku manželském (Líbalová, 2017).

Další prací je bakalářská práce z roku 2018 s názvem Představy mladých dospělých o rodičovství a manželství, kterou napsala Tereza Endlová z Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Prostřednictvím výzkumného šetření oslovila mladé dospělé ve věku od 18 do 29 let. Zvolením dotazníkového šetření pro empirickou část práce získala 452 respondentů, z nichž 84 % respondentů považuje za nejlepší variantu manželství po „vyzkoušení“ schopnosti funkčnosti daného partnerského vztahu nejprve bez sňatku. Jako nejvhodnější věk pro uzavření manželství označil největší počet respondentů věk v rozmezí 23 až 30 let. Celkem 91 % mužů a 93 % žen uvedlo možnost silný citový vztah, který se váže ke zjištění informace týkající se lásky jako okolnosti ovlivňující rozhodování o vstupu do manželství. Za okolnost důležitou pro uzavření sňatku považuje 79 % mužů a 81 % žen dostatečně dlouhou známost s partnerem. Dále považuje 73 % respondentů 2 děti za ideální počet dětí v rodině a nejvhodnější věk pro narození dítěte považuje největší počet respondentů věk v rozmezí 23 až 32 let. Důležitou okolností pro zodpovědné narození dítěte považuje 95 % mužů i žen dostatečný finanční příjem (Endlová, 2018).

Dalším výzkumem, který zde představíme je výzkum Naše společnost s názvem Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství. Tento výzkum proběhl v roce 2020 a byl realizován Centrem pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR. Výzkumným nástrojem pro sběr dat byl standardizovaný dotazník, jako při výše zmíněném výzkumu z roku 2009. Výzkum zahrnoval 1039 respondentů, kterými bylo taktéž obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let. Výzkum byl zaměřen na zjištění názorů respondentů na optimální počet dětí v rodině, ideální věk rodičů při narození prvního dítěte a na další postoje týkající se rodičovství a partnerství. Z výzkumu bylo zjištěno, že 47 % respondentů považuje za ideální věk muže, kdy se stát otcem, věk do 29 let. V případě ženy za ideální věk respondenti označili věk do 29 let a to uvedlo 82 % respondentů. Jako ideální model, který představuje rodiny s dvěma dětmi, označilo 66 % respondentů. Celkem 73 % respondentů označilo možnost přijatelnosti rozvodu v případě, že je rodina nefunkční. Dále se lze z výzkumu dočíst, že 52 % respondentů hodnotí kladně

soužití párů, kteří sňatek neplánují a 49 % respondentů nevidí jako nutnost uzavřít manželství u rodičů, kteří spolu žijí standardně v jedné domácnosti a mají děti. Celkem 43 % dotazovaných je toho názoru, že jeden rodič dokáže dítě vychovat stejně dobře jako dva rodiče společně. Dalším výstupem z výzkumu je informace, že 41 % respondentů vidí finanční jistotu jako hlavní výhodu manželství. Dalším zjištěním, které z výzkumu plyne, je názor 31 % dotazovaných, kteří uvedli, že děti rozvedených rodičů se také častěji rozvádějí. Jako hlavní důvod vedoucí k uzavření manželství zde spatřuje 34 % respondentů ve skutečnosti mít děti. Celkem 70 % respondentů v dotazníku uvedlo, že nesouhlasí s výrokem, který popisuje, že špatné manželství je lepší než žádné. Poslední informace pramenící z výzkumu ukazují, že 68 % dotazovaných nesouhlasí s tvrzením, aby spolu v jednom bytě žili neoddaní partneři. A z celkového počtu respondentů 59 % nesouhlasí s tím, že je manželství zbytečná instituce (Čadová, 2020).

Poslední prací, kterou zde zmíníme, je bakalářská práce z roku 2020, která má název *Názory studentů vysokých škol na partnerství a rodičovství*. Tuto bakalářskou práci zpracovala Michaela Kleinová z Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Autorka výzkum uskutečnila pomocí dotazníkového šetření a oslovila studenty ve věku 19-26 let. Výzkum byl zaměřen na zjištění výhody, kterou představuje manželství, typ soužití, postoje k zvolení života bez založení rodiny a žití bez stálého partnera. Dále šlo o zjištění důvodu vedoucího k založení rodiny, zjištění ideálního věku k pořízení si prvního potomka a zjištění, jestli studenti považují manželství a registrované partnerství jako sobě rovnocenné. Výzkumu se zúčastnilo 135 respondentů, z nichž 42,22 % uvedlo jako největší výhodu manželství jistotu. 45,19 % respondentů uvedlo, že finanční zázemí má velký vliv na početí dítěte, což jsme se mohli dozvědět i z předchozích výzkumů. Celkem 79 % dotazovaných studentů uvedlo jako plánovaný typ soužití sezdané soužití a jako nejvhodnější soužití pro výchovu dítěte uvedlo 57,78 % respondentů odpověď, že na soužití nezáleží, ale záleží na kvalitě vztahu. Pro 72 % respondentů je budování kariéry důvod pro dobrovolnou bezdětnost. Dále nedůvěra v partnera a nechtění se podřizovat druhé osobě je podle 54,07 % respondentů důvod ke zvolení možnosti života bez stálého partnera. Další informací, která plyne z provedeného výzkumu této autorky, byl důvod pro založení rodiny, u kterého 25,19 % odpovědí představovalo možnost, „aby tady po mně něco zůstalo“. Dále celkem 60,96 % studentů zodpovědělo, že nejvhodnější doba pro početí prvního dítěte je před dovršením 30 let a 58 % respondentů uvedlo, že už plánuje početí dítěte. Respondenti, kteří uvedli, že dítě plánují, následně také odpověděli, že dítě plánují ve věku od 23 let do 28 let a to v zastoupení 53,33 %. Poslední informace, kterou zde zmíníme je ta, že z celkového počtu respondentů představuje 57,78 % zastoupení těchž, kteří považují registrované partnerství za rovnocenné s manželstvím (Kleinová, 2020).

6 Výzkumné šetření

Na kapitole zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky navazuje další kapitola empirické části, která se zabývá výzkumným šetřením. V předchozí kapitole jsme si představili současný stav zkoumané problematiky a již se můžeme zaměřit na výzkumné šetření, které jsme v rámci práce realizovali.

6.1 Cíle a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit vztah mladých dospělých k manželství a rodičovství. Výzkumný problém zní jaký význam má manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí z pohledu mladých dospělých?

Dílčí cíle empirické části jsou:

- Zjistit, jaký význam má manželství a rodičovství pro dnešní mladé dospělé.
- Objasnit, jaký postoj zastávají dnešní mladí dospělí k uzavření manželství.
- Zjistit, jakou hodnotu představuje rodina a rodičovství pro dnešní mladé dospělé.

Výzkumné otázky zní následovně:

- Jaký význam má manželství a rodičovství pro dnešní mladé dospělé?
- Jaký postoj zastávají dnešní mladí dospělí k uzavření manželství?
- Jakou hodnotu představuje rodina a rodičovství pro dnešní mladé dospělé?
- Kolik dětí v rodině považují dnešní mladí dospělí za ideální?
- Jaký věk pro uzavření manželství je pro dnešní mladé dospělé ideální?
- Jaký věk pro narození prvního dítěte je pro dnešní mladé dospělé ideální?
- Jaká je pro dnešní mladé dospělé aktuální priorita v životě?

6.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření

Výzkum je zaměřen na nesezdané a bezdětné mladé lidi ve věku 18-26 let. Při výběru respondentů a jejich věkové kategorie pro výzkumné šetření jsme vycházeli z toho, že v osmnácti letech jedinci dosahují zletilosti a v dnešní době mnoho mladých dospělých studuje vysokou školu a z hlediska finanční podpory mají možnost připravovat se na budoucí povolání do 26 let věku. Věková kategorie, kterou jsme pro výzkumné šetření zvolili, je z hlediska vývojové psychologie podle Langmeiera a Krejčířové (2006) charakterizována jako mladá dospělost. Výběr respondentů proběhl dle stanovených kritérií - věk, pohlaví (ženy i muži), podmínka neuzavřeného manželství a podmínka bezdětnosti. Identifikační údaje ve vstupní části dotazníku zahrnují tedy pohlaví; věk, který byl rozdělen do tří kategorií a to

18-20 let, 21-23 let a 24-26 let; status respondentů; typ rodiny a stav (nezadaný/á či zadaný/á). Dle Gavory (2010) můžeme označit tento výběr jako záměrný.

Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 253 respondentů, z toho 191 žen a 62 mužů. Předpokládaný počet zúčastněných respondentů žen a mužů byl v podobném poměru, ale nakonec se nepodařilo získat větší počet respondentů v zastoupení mužů, i když byly v průběhu získávání dat osloveny tři střední školy (Slovanské gymnázium Olomouc, Obchodní akademie Olomouc, Střední škola stavební – HORSTAV, Olomouc). Můžeme tedy předpokládat, že menší počet zúčastněných respondentů v zastoupení mužů vychází z toho, že vztah dnešních mladých mužů k tématu manželství a rodičovství není tak blízký, jako dnešních mladých žen. Proto můžeme předpokládat, že dnešní mladí muži nebyli v takové míře ochotni zúčastnit se našeho výzkumné šetření, tak jako byly ochotny dnešní mladé ženy.

6.3 Metoda sběru dat

Jak jsme výše uvedli zaměřeni na náš výběr vzorku do výzkumného šetření, bylo nutné pro zpracování našeho výzkumného šetření oslovit velký počet respondentů, abychom měli k dispozici dostatek odpovědí. Z toho důvodu byla zvolena výzkumná strategie kvantitativní. Výzkumným nástrojem byl dotazník z důvodu oslovení velkého počtu respondentů a dosažení objektivních dat.

Dotazník byl vytvořen v elektronické verzi pomocí Google Forms a byl použit dotazník anonymní. Respondenti tak měli záruku, že dotazníkem zjištěná data nebudou použita proti nim (Chráska, 2016). Dotazník se skládá celkem z 25 otázek a obsahuje 8 uzavřených otázek, 4 otevřené otázky, 8 polouzavřených otázek a 5 škálovaných otázek na základě vzoru Likertovy škály (Gavora, 2010).

Před zahájením výzkumného šetření byl realizován tzv. předvýzkum, který byl uskutečněn na malém souboru lidí tak, jako popisuje ve své publikaci Gavora (2010). Dotazník byl rozeslán mezi pět respondentů. Tímto způsobem mělo být ověřeno, zda respondenti rozumí otázkám ve výzkumném nástroji a zda práce s dotazníkem trvá tak dlouho, jak jsme plánovali (Gavora, 2010). Jelikož předvýzkum proběhl úspěšně, byl dotazník v elektronické formě rozeslán mezi další respondenty.

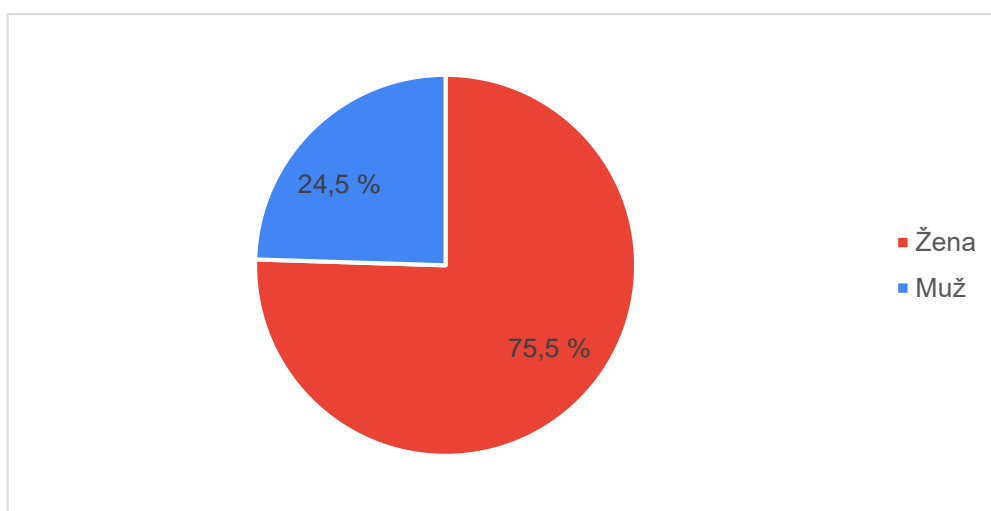
7 Výsledky výzkumného šetření

Zjištěná data z dotazníkového šetření byla zpracována v excelové tabulce. Následně ze získaných dat byly vytvořeny tabulky, které obsahují absolutní četnost a celkovou četnost. Pro lepší přehlednost a orientaci byla data znázorněna graficky. Výsledky každé otázky jsou tedy uvedeny v tabulce, která obsahuje absolutní data a v grafu, který obsahuje relativní data v %.

Položka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tabulka 1: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Absolutní četnost
Žena	191
Muž	62
Celkem	253

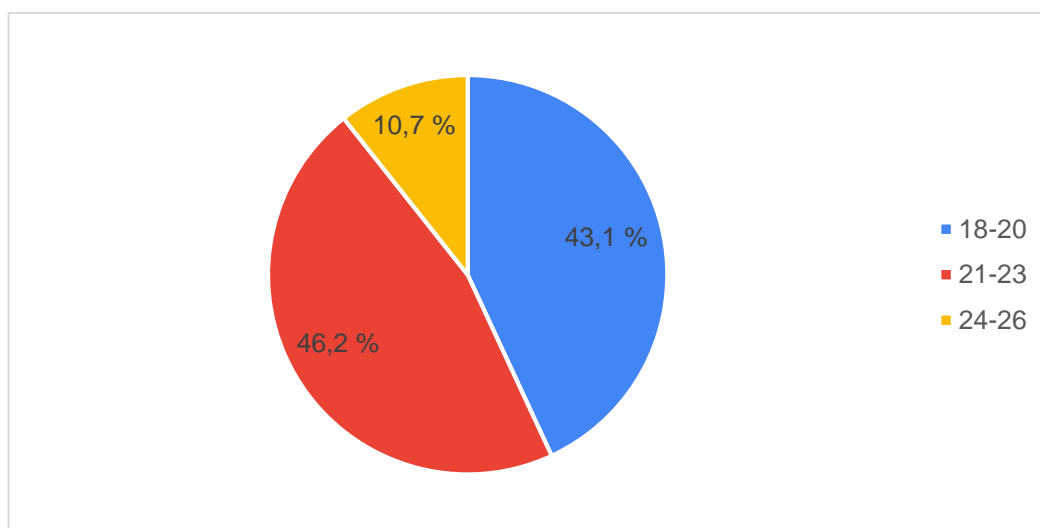
Graf 1: Pohlaví respondentů

Otázka č. 1 zjišťovala pohlaví respondentů, kteří se do výzkumného šetření zapojili. Výzkumného šetření se tedy zúčastnilo celkem 253 respondentů. Z celkového počtu respondentů se zúčastnilo 191 (75,5 %) žen a 62 (24,5 %) mužů.

Položka č. 2: Kolik je Vám let?

Tabulka 2: Věk respondentů

Věk	Absolutní četnost
18-20	109
21-23	117
24-26	27
Celkem	253

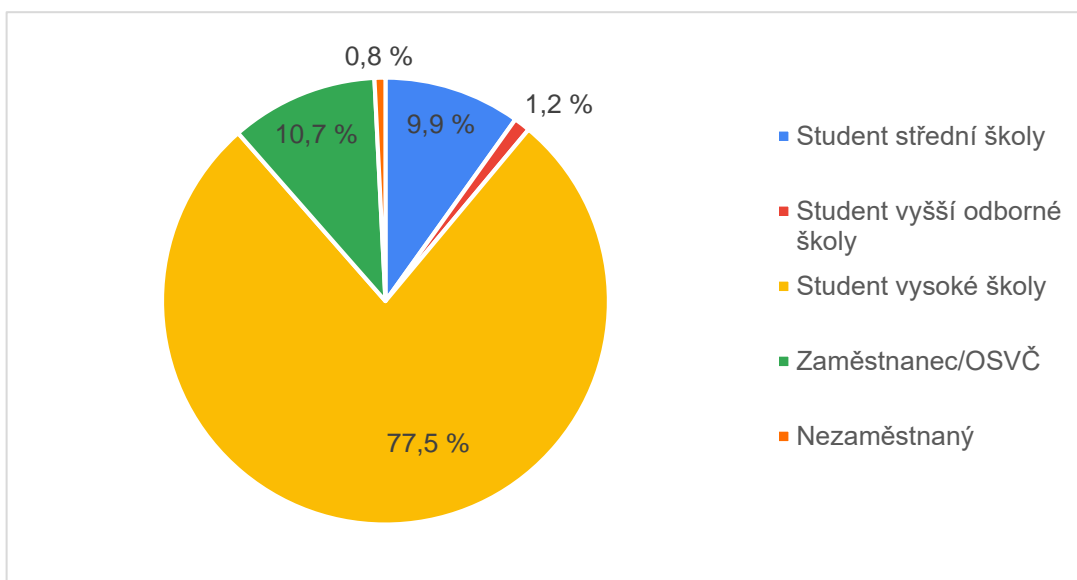
Graf 2: Věk respondentů

Výzkum byl zaměřen na dnešní mladé lidi ve věku 18-26 let. Otázka č. 2 zjišťovala věkové rozmezí respondentů, u kterého byly vytvořeny tři věkové kategorie. Výzkumného šetření se zúčastnilo 109 (43,1 %) mladých lidí ve věku 18-20 let, nejvíce zastoupenou věkovou kategorií byli mladí lidé ve věku 21-23 let v celkovém zastoupení 117 (46,2 %) respondentů a v celkovém počtu 27 (10,7 %) respondentů byla zastoupena věková kategorie 24-26 let.

Položka č. 3: Jaký je Váš status?

Tabulka 3: Status respondentů

Status	Absolutní četnost
Student střední školy	25
Student vyšší odborné školy	3
Student vysoké školy	196
Zaměstnanec/OSVČ	27
Nezaměstnaný	2
Celkem	253

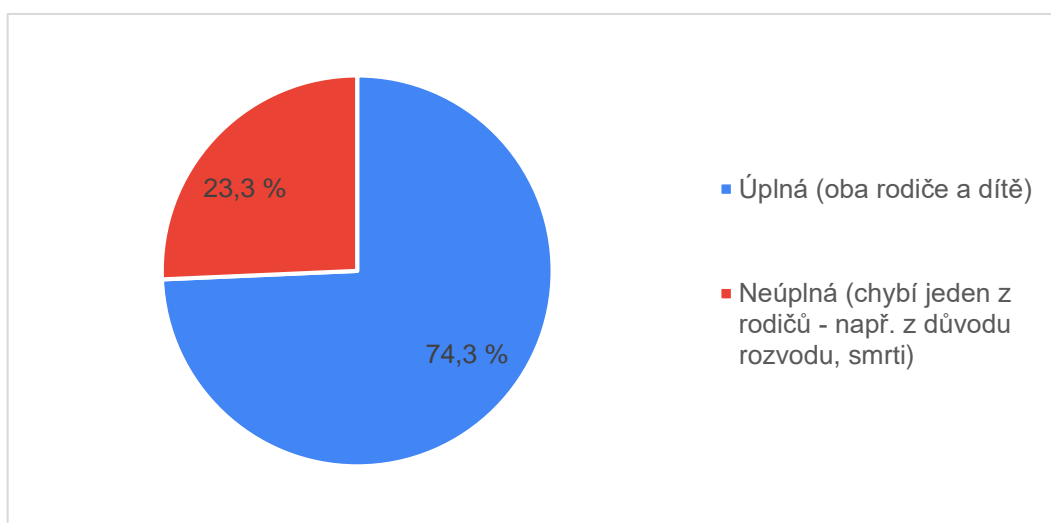
Graf 3: Status respondentů

Otázka č. 3 zjišťovala status zúčastněných respondentů. Z grafu č. 3 můžeme vidět, že největší zastoupení respondentů představují studenti vysoké školy, kterých se zúčastnilo celkem 196 (77,5 %). Další nejpočetnější zastoupení tvoří dnešní mladí lidé, kteří již pracují a to v počtu celkem 27 (10,7 %). Celkem 25 (9,9 %) bylo respondentů, kteří jsou studenty střední školy. Dále se výzkumného šetření zúčastnili 3 (1,2 %) respondenti, kteří jsou studenty vyšší odborné školy a jen 2 (0,8 %) mladí lidé uvedli, že jsou nezaměstnaní.

Položka č. 4: Z jaké rodiny pocházíte?

Tabulka 4: Typ rodiny respondentů

Typ rodiny	Absolutní četnost
Úplná (oba rodiče a dítě)	188
Neúplná (chybí jeden z rodičů - např. z důvodu rozvodu, smrti)	65
Celkem	253

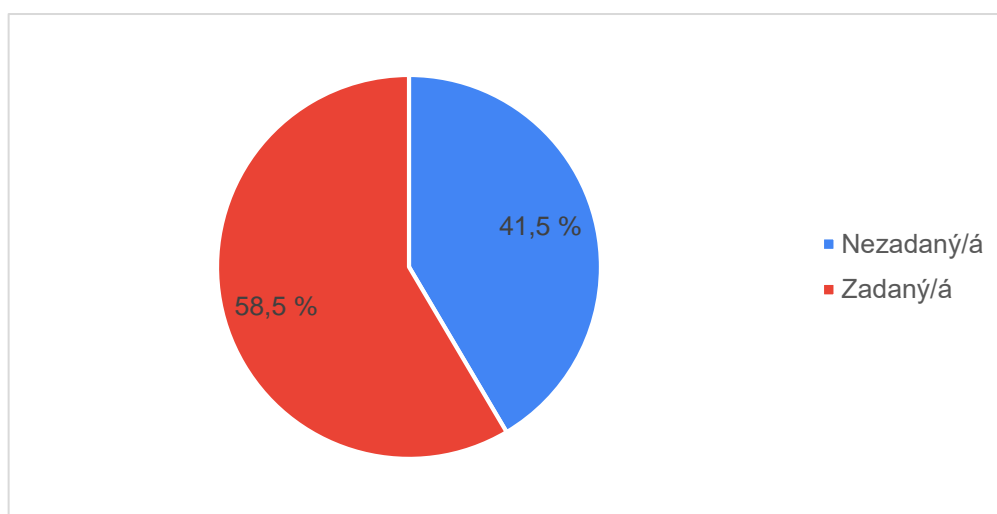
Graf 4: Typ rodiny respondentů

Otázka č. 4 byla zaměřena na typ rodiny, ze které respondenti pochází. Z celkového počtu 253 respondentů se výzkumu zúčastnilo převažujících 188 (74,3 %) mladých lidí, kteří pochází z úplné rodiny a 65 (23,3 %) mladých lidí uvedlo, že pochází z rodiny neúplné. Jinou odpověď neuvedl žádný (0 %) respondent.

Položka č. 5: Jsem ve stavu:

Tabulka 5: Stav respondentů

Stav	Absolutní četnost
Nezadaný/á	105
Zadaný/á	148
Celkem	253

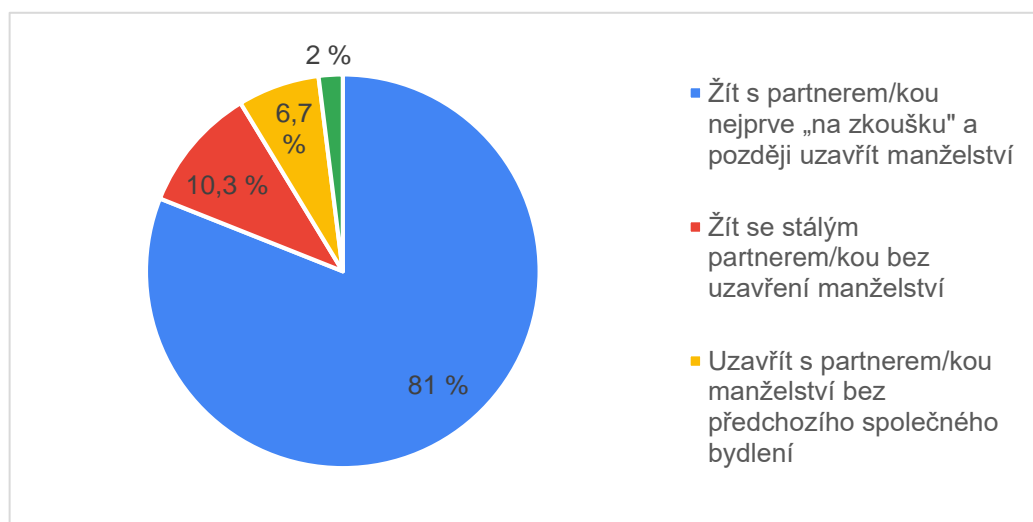
Graf 5: Stav respondentů

Dotazník byl zaměřen na nesezdané a bezdětné mladé lidi. Otázka č. 5 se zaměřovala na aktuální stav respondentů, přičemž skupinu respondentů, kteří jsou nezadaní, zastupuje o 43 respondentů méně, než skupinu respondentů zadaných. Nezadaných respondentů se v celkovém počtu účastnilo tedy 105 (41,5 %) a respondentů zadaných 148 (58,5 %).

Položka č. 6: Která z vybraných možností je podle Vás nejlepší z dlouhodobého hlediska?

Tabulka 6: Nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska z pohledu dnešních mladých lidí

Soužití	Absolutní četnost
Žít s partnerem/kou nejprve „na zkoušku“ a později uzavřít manželství	205
Žít se stálým partnerem/kou bez uzavření manželství	26
Uzavřít s partnerem/kou manželství bez předchozího společného bydlení	17
Žít sám/sama bez stálé/ho partnera/ky	5
Celkem	253

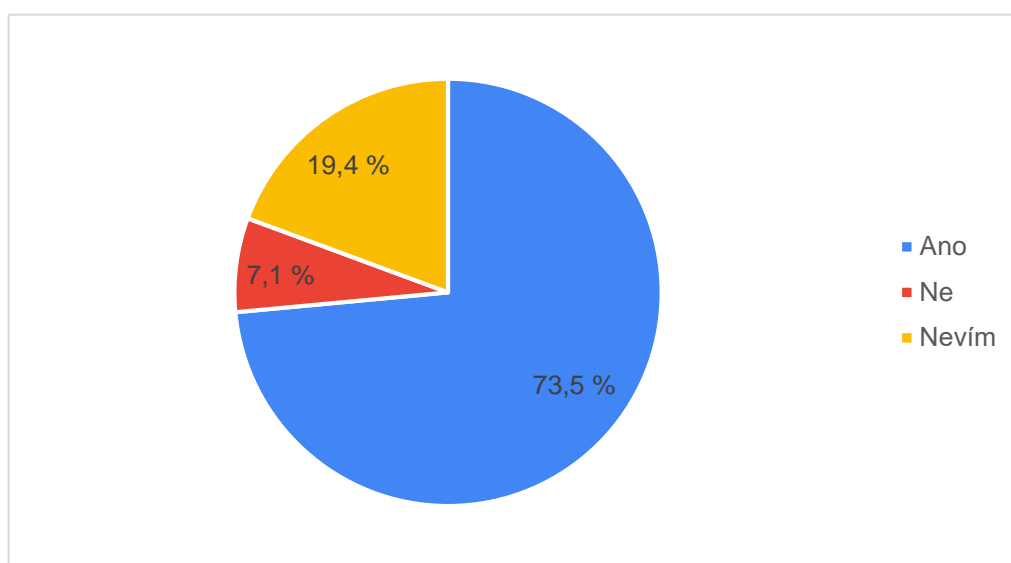
Graf 6: Nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska z pohledu dnešních mladých lidí

Otázka č. 6 měla zjistit, jakou ze 4 vybraných možností soužití považují dnešní mladí lidé za nejlepší z dlouhodobého hlediska. Z celkového počtu 253 respondentů, převážná většina respondentů v počtu 205 (81 %), považuje za nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska variantu, kdy by si nejprve vyzkoušeli žít s partnerem „na zkoušku“ a později by uzavřeli manželství. Celkem 26 (10,3 %) mladých lidí zvolilo variantu žít se stálým partnerem/kou bez uzavření manželství, 17 (6,7 %) mladých lidí by uzavřelo manželství bez předchozího společného bydlení a jen 5 (2 %) mladých lidí považuje za nejlepší variantu z dlouhodobého hlediska žít sám/sama bez stálé/ho partnera/ky.

Položka č. 7: Plánujete v budoucnu uzavřít sňatek?

Tabulka 7: Plánování dnešních mladých lidí o uzavření sňatku

Uzavření sňatku	Absolutní četnost
Ano	186
Ne	18
Nevím	49
Celkem	253

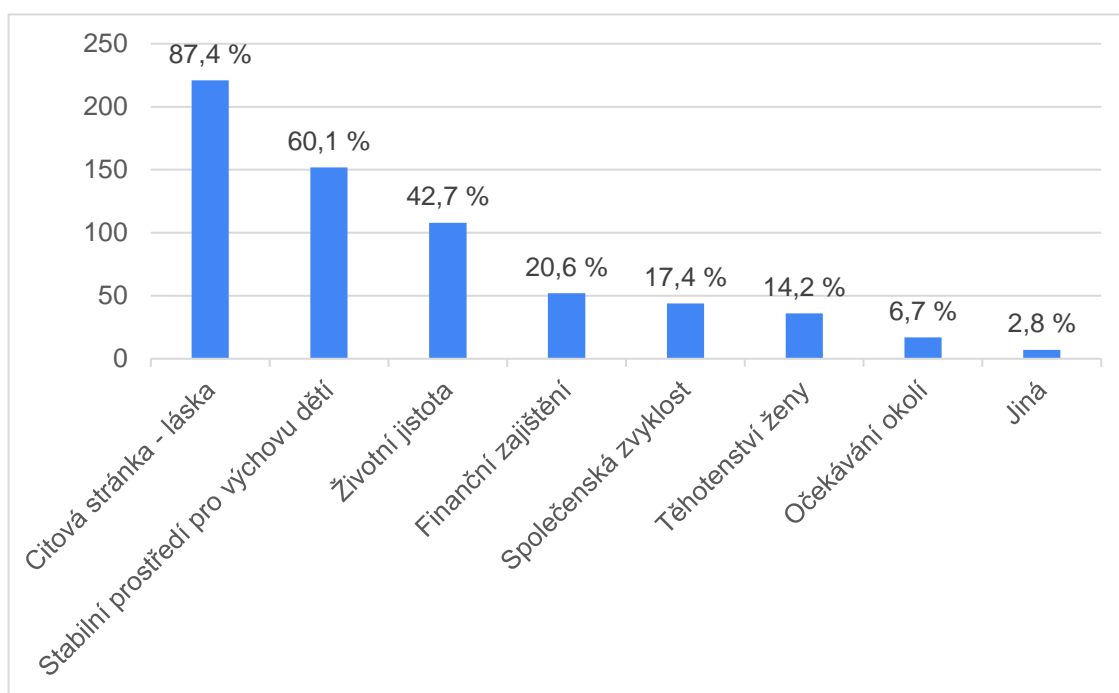
Graf 7: Plánování dnešních mladých lidí o uzavření sňatku

V otázce č. 7 se dnešní mladí lidé vyjadřovali k tomu, zda v budoucnu plánují uzavřít sňatek. Celkem 186 (73,5 %) dnešních mladých lidí plánuje v budoucnu uzavřít sňatek. Jen 18 (7,1 %) mladých lidí zodpovědělo, že neplánuje v budoucnu uzavřít sňatek a 49 (19,4 %) mladých lidí uvedlo, že zatím neví, zda budou v budoucnu uzavírat sňatek.

Položka č. 8: Z jakého důvodu byste v budoucnu uzavřel/a sňatek?

Tabulka 8: Důvody dnešních mladých lidí k uzavření sňatku

Důvody k uzavření sňatku	Absolutní četnost
Citová stránka - láska	221
Stabilní prostředí pro výchovu dětí	152
Životní jistota	108
Finanční zajištění	52
Společenská zvyklost	44
Těhotenství ženy	36
Očekávání okolí	17
Jiná	7
Celkem	637

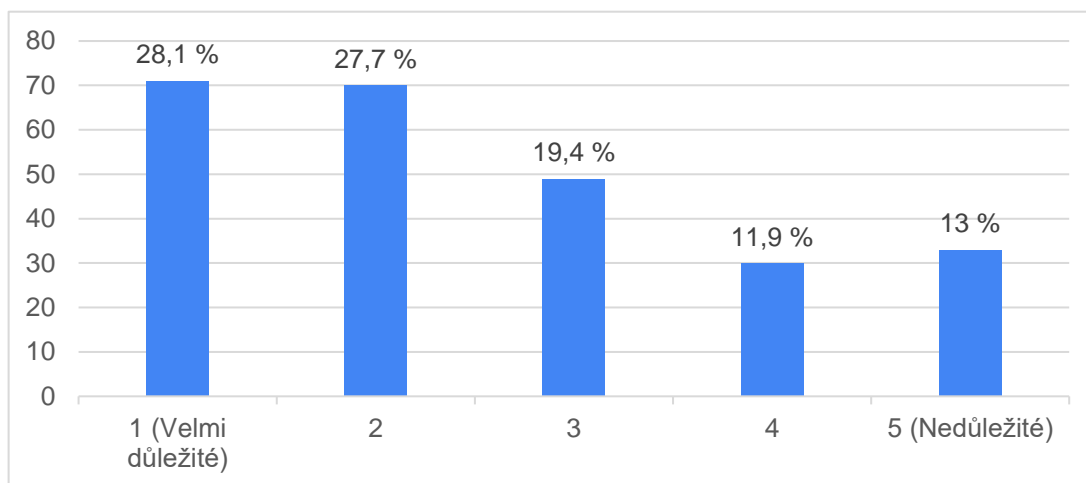
Graf 8: Důvody dnešních mladých lidí k uzavření sňatku

V navazující otázce č. 8, která měla za úkol zjistit důvody k uzavření sňatku, měli respondenti možnost uvést více odpovědí. Nejvíce uváděný důvod k uzavření sňatku dnešními mladými lidmi, byl důvod týkající se citové stránky. Tedy uzavření sňatku z důvodu lásky a uvedlo jej 221 (87,4 %) respondentů. Další nejvíce uváděný důvod byl stabilní prostředí pro výchovu dětí a uvedlo jej 152 (60,1 %) respondentů. Důvod životní jistota byl také významně zastoupen a to 108 (42,7 %) respondenty. Dále respondenti uvedli jako důvod finanční zajištění, které uvedlo 52 (20,6 %) respondentů, důvod společenská zvyklost s 44 (17,4 %) respondenty, důvod těhotenství ženy s 36 (14,2 %) respondenty a důvod očekávání okolí, který uvedlo 17 (6,7 %) respondentů. Jako jiný důvod v zastoupení 7 (2,8 %) respondentů byl uveden důvod rovná práva, sociální systém, právní hledisko, dostání informací v případě nehody partnera, neplánování svatby a jeden respondent uvedl odpověď nevím.

Položka č. 9: Jak důležité je pro Vás v budoucnu uzavřít sňatek?

Tabulka 9: Důležitost uzavření sňatku v životě dnešních mladých lidí

Důležitost uzavření sňatku	Absolutní četnost
1 (Velmi důležité)	71
2	70
3	49
4	30
5 (Nedůležité)	33
Celkem	253

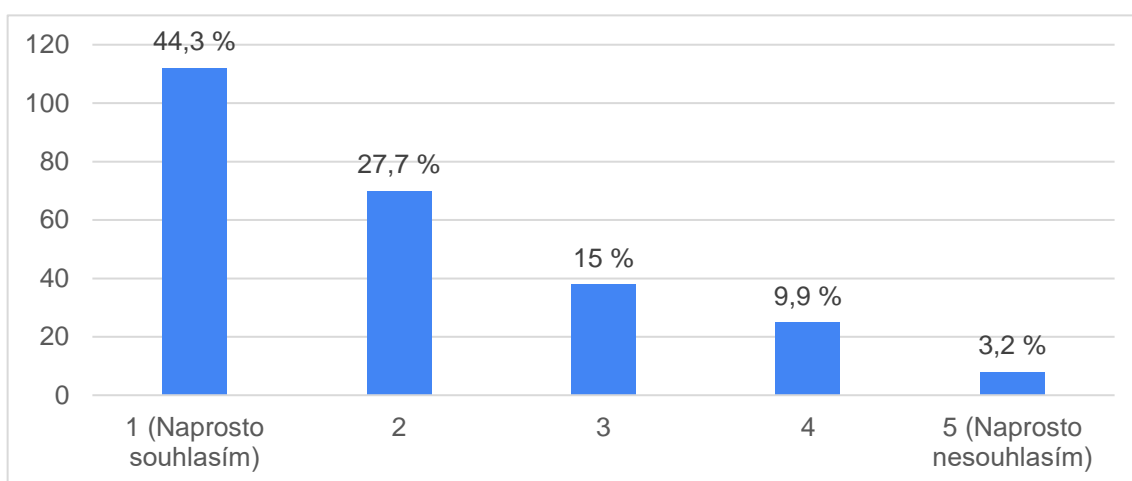
Graf 9: Důležitost uzavření sňatku v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 9 u respondentů zjišťovala, jakou důležitost přiřadí uzavření sňatku v budoucnu. Respondenti vybírali ze škály 1 (velmi důležité) až 5 (nedůležité). Nejvíce dnešních mladých lidí v počtu 71 (28,1 %) považuje uzavření manželství za velmi důležité, 70 (27,7 %) respondentů potom za spíše důležité, 49 (19,4 %) respondentů za středně důležité, 30 (11,9 %) respondentů považuje uzavření manželství za spíše nedůležité a 33 (13 %) respondentů považuje uzavření manželství za nedůležité.

Položka č. 10: Je v pořádku, pokud spolu partneři plánují založit rodinu, aniž by plánovali sňatek:

Tabulka 10: Založení rodiny bez uzavření sňatku z pohledu dnešních mladých lidí

Založení rodiny bez uzavření sňatku	Absolutní četnost
1 (Naprostou souhlasím)	112
2	70
3	38
4	25
5 (Naprostou nesouhlasím)	8
Celkem	253

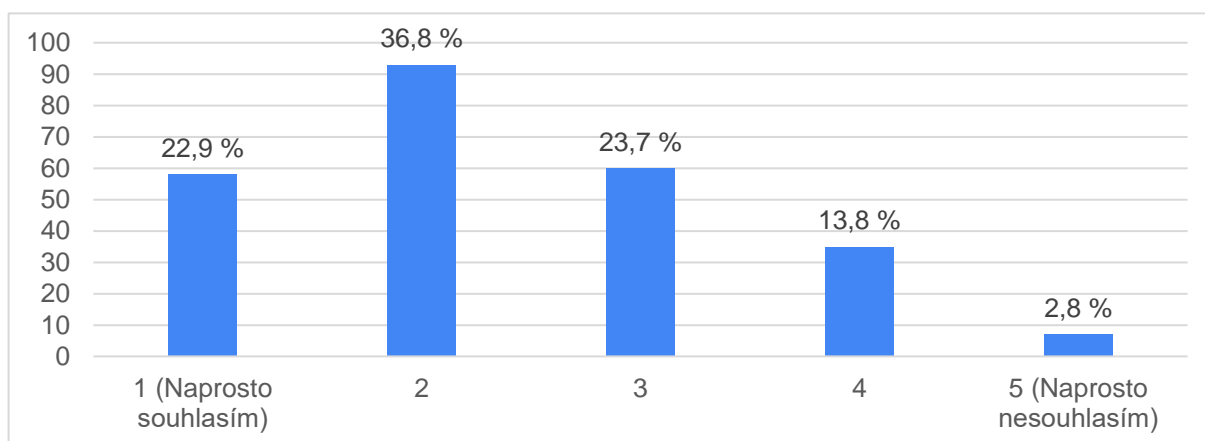
Graf 10: Založení rodiny bez uzavření sňatku z pohledu dnešních mladých lidí

Otázka č. 10 měla zjistit, zda je pro dnešní mladé lidi v pořádku, pokud partneři plánují založit rodinu, aniž by plánovali sňatek. Respondenti vybírali ze škály 1 (naprostou souhlasím) až 5 (naprostou nesouhlasím). Převažující počet dnešních mladých lidí, tedy celkem 112 (44,3 %) respondentů, považuje jako naprostou v pořádku, pokud spolu partneři plánují založit rodinu, aniž by plánovali sňatek. Celkem 70 (27,7 %) respondentů spíše souhlasí, že je v pořádku, pokud spolu partneři plánují založit rodinu, aniž by plánovali sňatek, 38 (15 %) respondentů nemá vyhraněný názor a 25 (9,9 %) respondentů spíše nesouhlasí. Zbýlých 8 (3,2 %) respondentů s touto variantou založení rodiny naprostou nesouhlasí.

Položka č. 11: Rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal, má vliv na budoucí uzavření či neuzavření sňatku:

Tabulka 11: Vliv rodinného prostředí na sňatečnost z pohledu dnešních mladých lidí

Vliv rodinného prostředí na sňatečnost	Absolutní četnost
1 (Naprostou souhlasím)	58
2	93
3	60
4	35
5 (Naprostou nesouhlasím)	7
Celkem	253

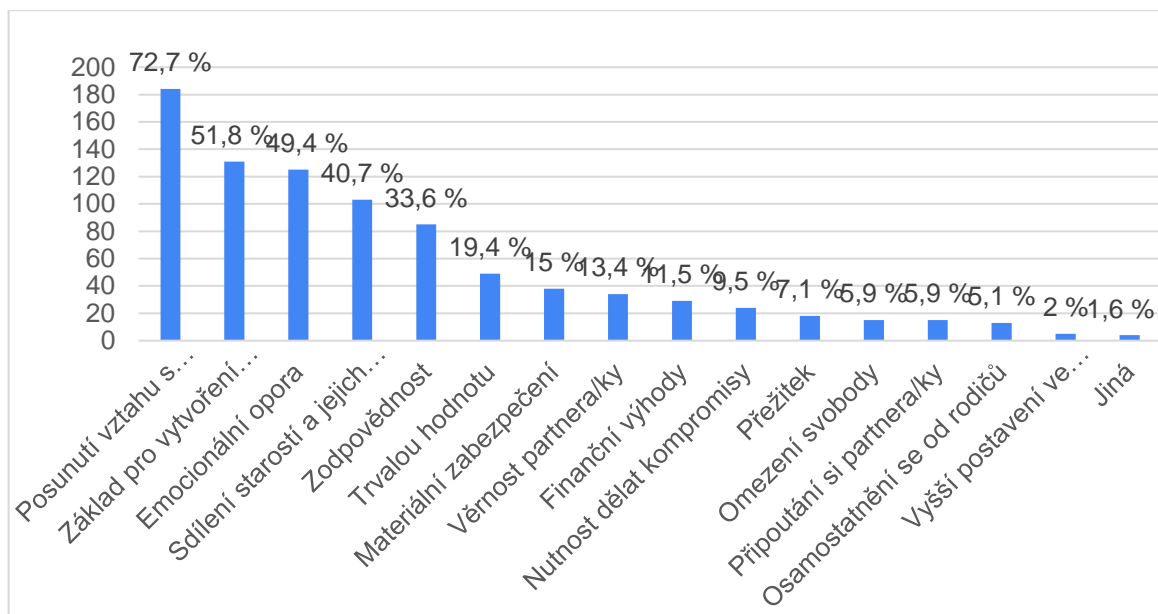
Graf 11: Vliv rodinného prostředí na sňatečnost z pohledu dnešních mladých lidí

V otázce č. 11 respondenti uváděli, zda má rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal, vliv na budoucí uzavření či neuzavření sňatku. S výrokem, že rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal, má vliv na budoucí uzavření či neuzavření sňatku, naprostou souhlasí 58 (22,9 %) respondentů. Největší počet dnešních mladých lidí, tedy 93 (36,8 %) respondentů uvedlo, že s tímto výrokem spíše souhlasí, 60 (23,7 %) respondentů nemá vyhraněný názor, spíše nesouhlasí 35 (13,8 %) respondentů a naprostou nesouhlasí 7 (2,8 %) respondentů.

Položka č. 12: Co pro Vás představuje manželství?

Tabulka 12: Význam manželství v životě dnešních mladých lidí

Význam manželství	Absolutní četnost
Posunutí vztahu s partnerem na další úroveň	184
Základ pro vytvoření prostředí k založení rodiny	131
Emocionální opora	125
Sdílení starostí a jejich společné řešení	103
Zodpovědnost	85
Trvalou hodnotu	49
Materiální zabezpečení	38
Věrnost partnera/ky	34
Finanční výhody	29
Nutnost dělat kompromisy	24
Přežitek	18
Omezení svobody	15
Připoutání si partnera/ky	15
Osamostatnění se od rodičů	13
Vyšší postavení ve společnosti	5
Jiná	4
Celkem	872

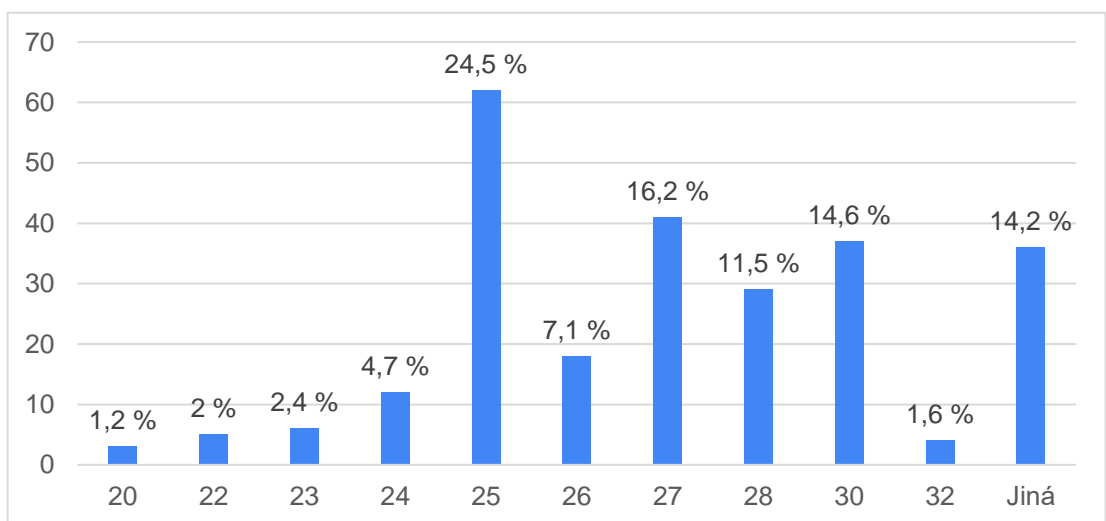
Graf 12: Význam manželství v životě dnešních mladých lidí

V otázce č. 12 bylo za cíl zjistit, jaký význam má pro dnešní mladé lidi manželství. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí, případně zvolit jinou odpověď. Dle nejvíce uváděné odpovědi představuje manželství pro dnešní mladé lidi posunutí vztahu s partnerem/kou na další úroveň. Tuhle odpověď zmínilo 184 (72,7 %) respondentů. Dále respondenti nejvíce uváděli jako význam manželství základ pro vytvoření prostředí k založení rodiny, tuhle odpověď uvedlo 131 (51,8 %) respondentů. Další významně zmiňovanou odpovědí byla emocionální opora, kterou uvedlo 125 (49,4 %) respondentů. Sdílení starostí a jejich společné řešení uvedlo 103 (40,7 %) respondentů, zodpovědnost uvedlo 85 (33,6 %) respondentů. Méně uváděné odpovědi zahrnovaly trvalou hodnotu v počtu 49 (19,4 %), materiální zabezpečení v počtu 38 (15 %), věrnost partnera/ky v počtu 34 (13,4 %), finanční výhody v počtu 29 (11,5 %), nutnost dělat kompromisy v počtu 24 (9,5 %), přežití v počtu 18 (7,1 %), omezení svobody v počtu 15 (5,9 %), připoutání si partnera/ky v počtu 15 (5,9 %), osamostatnění se od rodičů v počtu 13 (5,1 %), vyšší postavení ve společnosti v počtu 5 (2 %). Jiné odpovědi v počtu 4 (1,6 %) představovaly význam manželství jako možnost sdělení zdravotního stavu, lásku, svatost a jeden respondent manželství nepovažuje za podstatnou součást života.

Položka č. 13: Jaký je podle Vás ideální věk pro uzavření manželství?

Tabulka 13: Ideální věk pro uzavření manželství v životě dnešních mladých lidí

Ideální věk pro uzavření manželství	Absolutní četnost
20	3
22	5
23	6
24	12
25	62
26	18
27	41
28	29
30	37
32	4
Jiná	36
Celkem	253

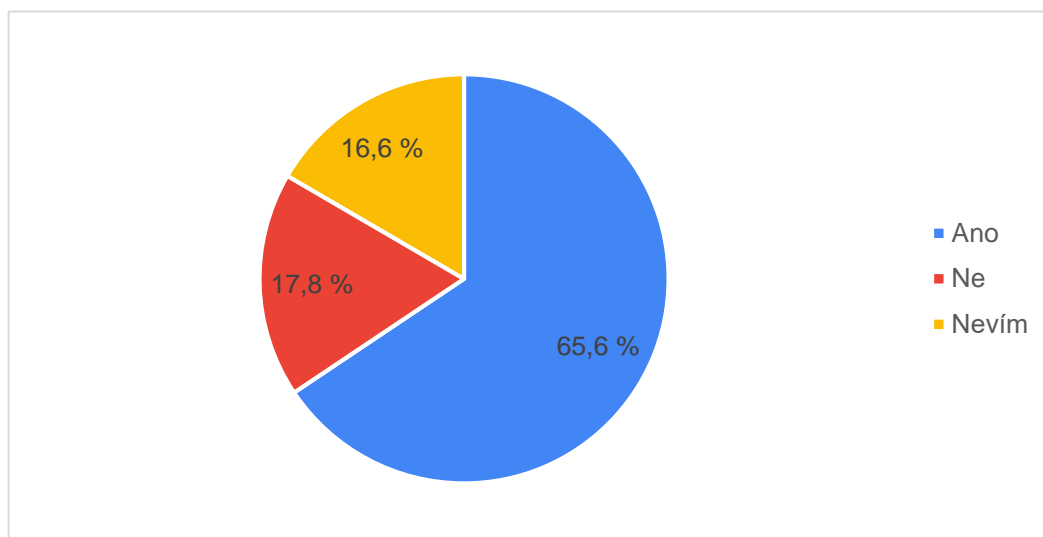
Graf 13: Ideální věk pro uzavření manželství v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 13 byla otevřená a respondenti měli uvést dvojciferné číslo, kterým vyjádří ideální věk pro uzavření manželství pro dnešní mladé lidi. Jako ideální věk pro uzavření manželství považuje nejvíce dnešních mladých lidí věk 25 let. Tento věk uvedlo 62 (24,5 %) respondentů. Dále nejvíce respondentů uvedlo věk 27 let a to v počtu 41 (16,2 %) respondentů. Celkem 37 (14,6 %) respondentů uvedlo jako ideální věk 30 let, 29 (11,5 %) respondentů uvedlo věk 28 let, 18 (7,1 %) respondentů uvedlo věk 26 let, 12 (4,7 %) respondentů uvedlo věk 24 let, 6 (2,4 %) respondentů uvedlo věk 23 let, 5 (2 %) respondentů uvedlo věk 22 let, 4 (1,6 %) respondenti uvedli věk 32 let a 3 (1,2 %) respondenti uvedli věk 20 let. Jiné odpovědi v počtu 36 (14,2 %) odpovědí respondentů zahrnují buď příliš velké rozmezí věku, nebo respondenti neuvedli žádný věk.

Položka č. 14: *Domníváte se, že institut manželství představuje větší závazek než nesezdané soužití?*

Tabulka 14: Vnímání závazku manželství v životě dnešních mladých lidí

Vnímání závazku manželství	Absolutní četnost
Ano	166
Ne	45
Nevím	42
Celkem	253

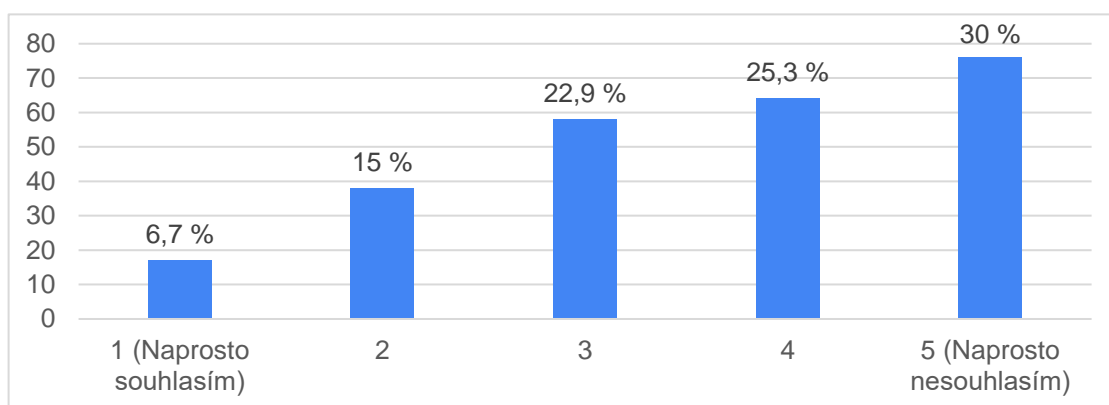
Graf 14: Vnímání závazku manželství v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 14 měla za úkol znázornit, zda institut manželství představuje pro dnešní mladé lidi větší závazek než nesezdané soužití. Pro převážnou většinu dnešních mladých lidí představuje institut manželství větší závazek než nesezdané soužití a to v celkovém počtu 166 (65,6 %) respondentů. Celkem 45 (17,8 %) respondentů nevnímá institut manželství jako větší závazek než nesezdané soužití a 42 (16,6 %) respondentů neví, zda institut manželství představuje větší závazek než nesezdané soužití.

Položka č. 15: Uzavření manželství je nezbytné pro vytvoření vhodného rodinného prostředí:

Tabulka 15: Nezbytnost uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí z pohledu dnešních mladých lidí

Nezbytnost uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí	Absolutní četnost
1 (Naprostou souhlasím)	17
2	38
3	58
4	64
5 (Naprostou nesouhlasím)	76
Celkem	253

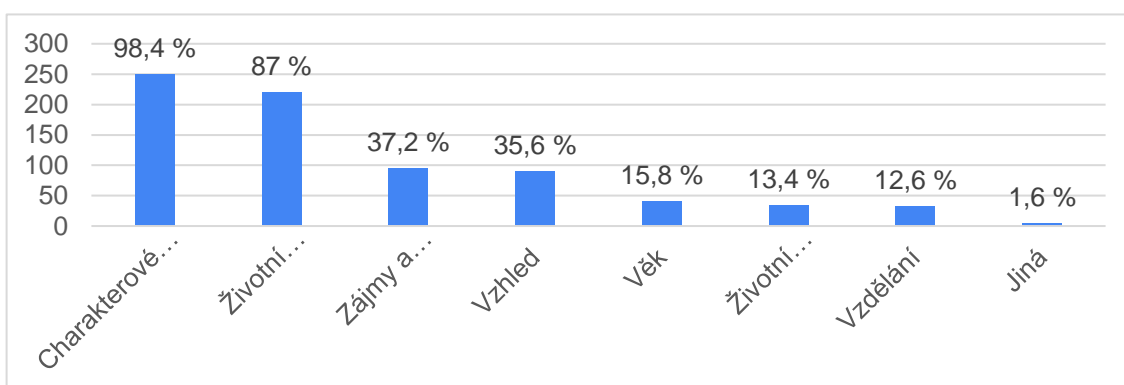
Graf 15: Nezbytnost uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí z pohledu dnešních mladých lidí

V otázce č. 15 se respondenti vyjadřovali k tomu, zda je pro ně nezbytné uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí. Respondenti vybírali ze škály 1 (naprostou souhlasím) až 5 (naprostou nesouhlasím). Nejvíce dnešních mladých lidí v počtu 76 (30 %) uvedlo, že pro vytvoření vhodného rodinného prostředí není nezbytné uzavřít manželství. Celkem 64 (25,3 %) respondentů spíše nesouhlasí, že je uzavření manželství nezbytné pro vytvoření vhodného rodinného prostředí, 58 (22,9 %) respondentů nemá vyhraněný názor a 38 (15 %) respondentů spíše souhlasí. Jen 17 (6,7 %) respondentů naprostou souhlasí s výrokem, že k tomu, aby mohlo být vytvořeno vhodné rodinné prostředí, je nezbytné uzavřít manželství.

Položka č. 16: Jaká kritéria při volbě partnera jsou pro Vás nejdůležitější?

Tabulka 16: Nejdůležitější kritéria při volbě partnera v životě dnešních mladých lidí

Nejdůležitější kritéria při volbě partnera	Absolutní četnost
Charakterové vlastnosti	249
Životní postoje a hodnoty	220
Zájmy a koníčky	94
Vzhled	90
Věk	40
Životní zkušenosti	34
Vzdělání	32
Jiná	4
Celkem	763

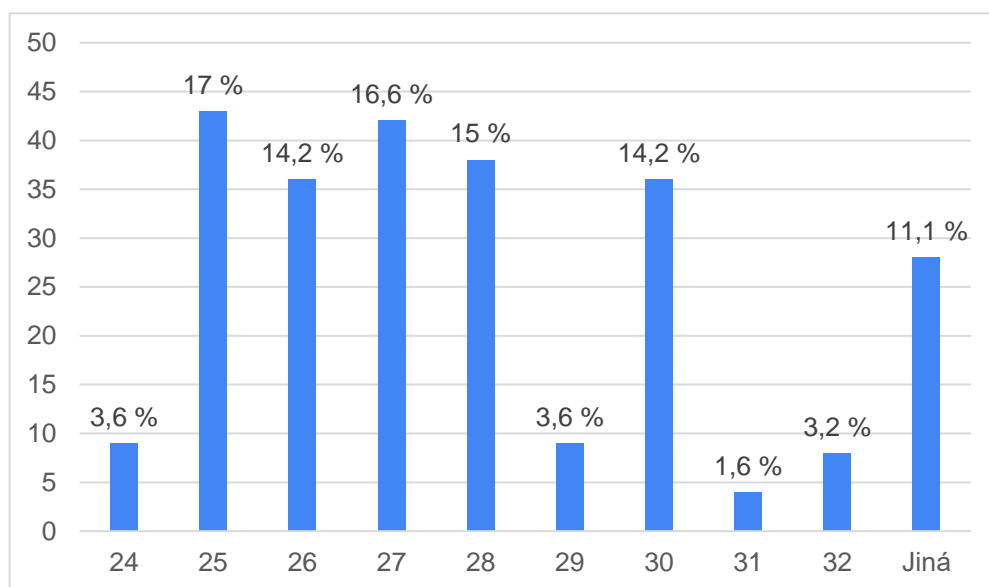
Graf 16: Nejdůležitější kritéria při volbě partnera v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 16 posloužila k zjištění, jaká kritéria při volbě partnera považují dnešní mladí lidé za nejdůležitější. Za nejdůležitější kritérium dnešní mladí lidé považují charakterové vlastnosti, které uvedlo 249 (98,4 %) respondentů. Dále nejvíce zmiňovanou odpovědí byly životní postoje a hodnoty, které uvedlo 220 (87 %) respondentů, 94 (37,2 %) respondentů uvedlo zájmy a koníčky, 90 (35,6 %) respondentů vzhled, 40 (15,8 %) respondentů věk, 34 (13,4 %) respondentů životní zkušenosti a 32 (12,6 %) respondentů vzdělání. Jiné odpovědi uvedli 4 (1,6 %) respondenti a uvedli duševní propojení s partnerem, peníze, společná láska, úcta a věrnost, přirozená inteligence.

Položka č. 17: Jaký je podle Vás ideální věk pro narození prvního dítěte?

Tabulka 17: Ideální věk pro narození prvního dítěte z pohledu dnešních mladých lidí

Ideální věk pro narození prvního dítěte	Absolutní četnost
24	9
25	43
26	36
27	42
28	38
29	9
30	36
31	4
32	8
Jiná	28
Celkem	253

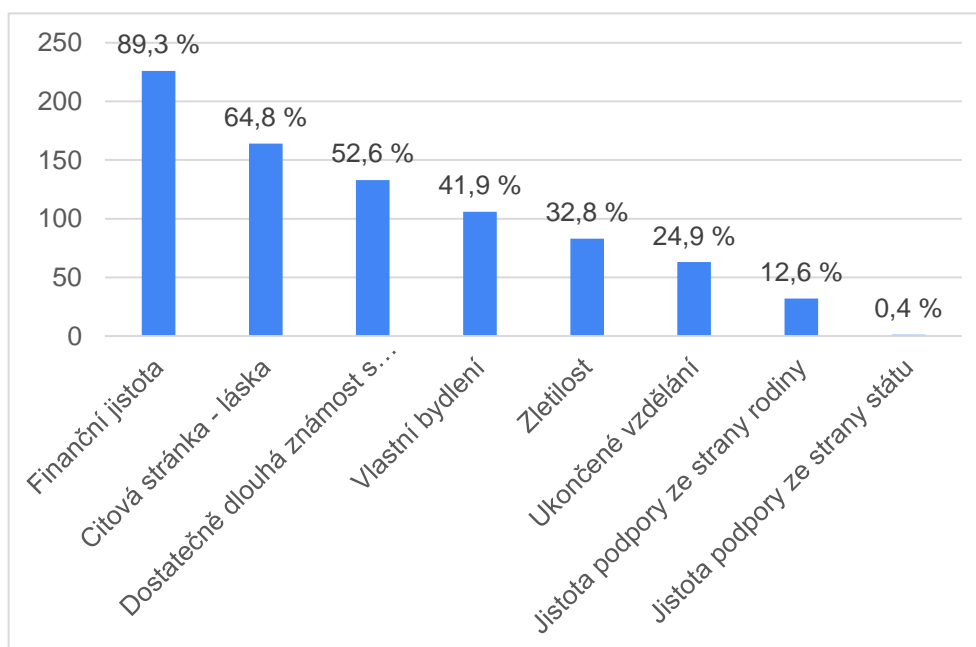
Graf 17: Ideální věk pro narození prvního dítěte z pohledu dnešních mladých lidí

Otázkou č. 17 bylo cílem zjistit, jaký je ideální věk pro dnešní mladé lidi pro narození prvního dítěte. Otázka č. 17 byla otevřená a respondenti měli uvést dvojciferné číslo, kterým vyjádří ideální věk pro narození prvního dítěte. Jako ideální věk pro narození prvního dítěte považuje nejvíce dnešních mladých lidí věk 25 let, který uvedlo 43 (17 %) respondentů. Jen o jednoho respondenta méně uvedli dnešní mladí lidé jako ideální věk 27 let a to v počtu 42 (16,6 %) respondentů. Celkem 38 (15 %) respondentů uvedlo věk 28 let. Stejně zastoupení respondentů v počtu 36 (14,2 %) představoval věk 26 let a 30 let. Překvapivě stejné zastoupení respondentů v počtu 9 (3,6 %), představoval také věk 24 let a 29 let. Celkem 8 (3,2 %) respondentů uvedlo jako ideální věk 32 let a jen 4 (1,6 %) respondenti uvedli jako ideální věk 31 let. Jiné odpovědi v počtu 28 (11,1 %) odpovědí respondentů, zahrnují buď příliš velké rozmezí věku, nebo respondenti neuvedli žádný věk.

Položka č. 18: Jaké okolnosti jsou podle Vás nejdůležitější pro odpovědné založení rodiny?

Tabulka 18: Nejdůležitější okolnosti pro odpovědné založení rodiny z pohledu dnešních mladých lidí

Nejdůležitější okolnosti pro odpovědné založení rodiny	Absolutní četnost
Finanční jistota	226
Citová stránka - láska	164
Dostatečně dlouhá známost s partnerem/kou	133
Vlastní bydlení	106
Zletilost	83
Ukončené vzdělání	63
Jistota podpory ze strany rodiny	32
Jistota podpory ze strany státu	1
Celkem	808

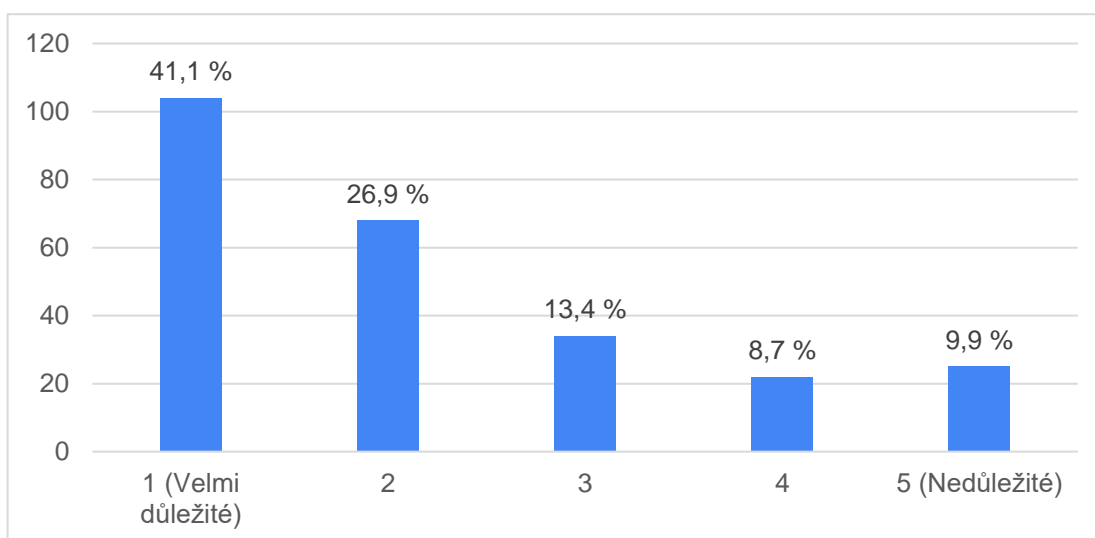
Graf 18: Nejdůležitější okolnosti pro odpovědné založení rodiny z pohledu dnešních mladých lidí

V otázce č. 18 respondenti uváděli, jaké okolnosti spatřují jako nejdůležitější pro odpovědné založení rodiny. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí. Jako nejdůležitější okolnost pro odpovědné založení rodiny uvedlo nejvíce dnešních mladých lidí finanční jistotu v zastoupení 226 (89,3 %) respondentů. Jako další nejdůležitější okolnost respondenti uváděli citovou stránku – lásku, kterou uvedlo 164 (64,8 %) respondentů a dostatečně dlouhou známost s partnerem/kou, kterou uvedlo 133 (52,6 %) respondentů. Vlastní bydlení uvedlo 106 (41,9 %) respondentů, zletilost uvedlo 83 (32,8 %) respondentů, ukončené vzdělání uvedlo 63 (24,9 %) respondentů, jistotu podpory ze strany rodiny uvedlo 32 (12,6 %) respondentů a jen 1 (0,4 %) respondent uvedl jistotu podpory ze strany státu.

Položka č. 19: Jak je pro Vás důležité stát se v budoucnu rodičem?

Tabulka 19: Důležitost stát se v budoucnu rodičem v životě dnešních mladých lidí

Důležitost stát se rodičem	Absolutní četnost
1 (Velmi důležité)	104
2	68
3	34
4	22
5 (Nedůležité)	25
Celkem	253

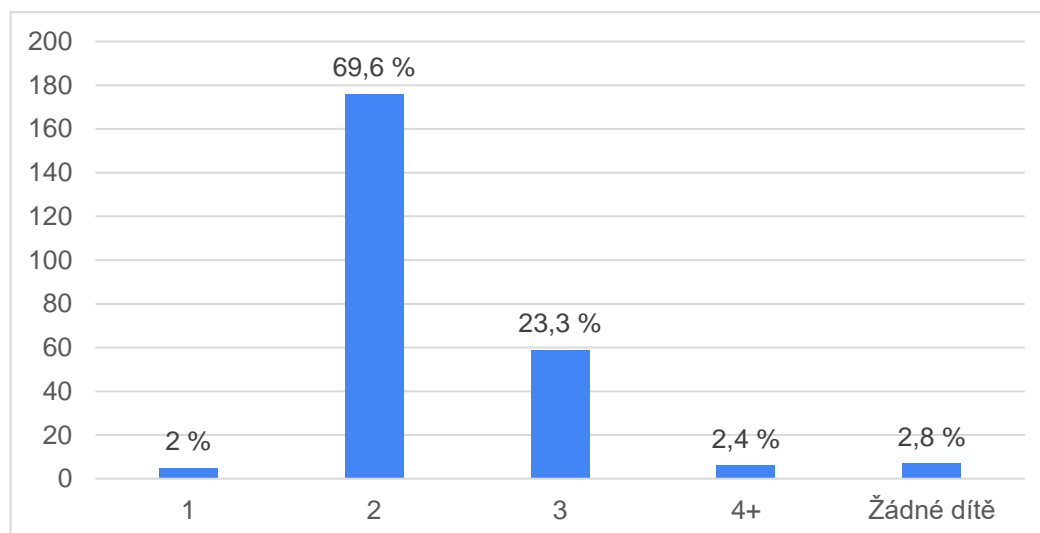
Graf 19: Důležitost stát se v budoucnu rodičem v životě dnešních mladých lidí

V otázce č. 19 měli respondenti uvést, jakou důležitost přiřadí tomu, stát se v budoucnu rodičem. Respondenti vybírali ze škály 1 (velmi důležité) až 5 (nedůležité). Nejvíce mladých lidí v počtu 104 (41,1 %) vnímají pro svůj život jako velmi důležité, aby se stali v budoucnu rodiči. Celkem 68 (26,9 %) respondentů uvedlo, že je pro ně spíše důležité, aby se v budoucnu stali rodičem, 34 (13,4 %) respondentů uvedlo, že považuje za středně důležité stát se v budoucnu rodičem. Nejméně respondentů v počtu 22 (8,7 %) uvedlo, že stát se v budoucnu rodičem považuje za spíše nedůležité a 25 (9,9 %) respondentů uvedlo, že považuje za nedůležité stát se v budoucnu rodičem.

Položka č. 20: Jaký je podle Vás ideální počet dětí v rodině?

Tabulka 20: Ideální počet dětí z pohledu dnešních mladých lidí

Ideální počet dětí	Absolutní četnost
1	5
2	176
3	59
4+	6
Žádné dítě	7
Celkem	253

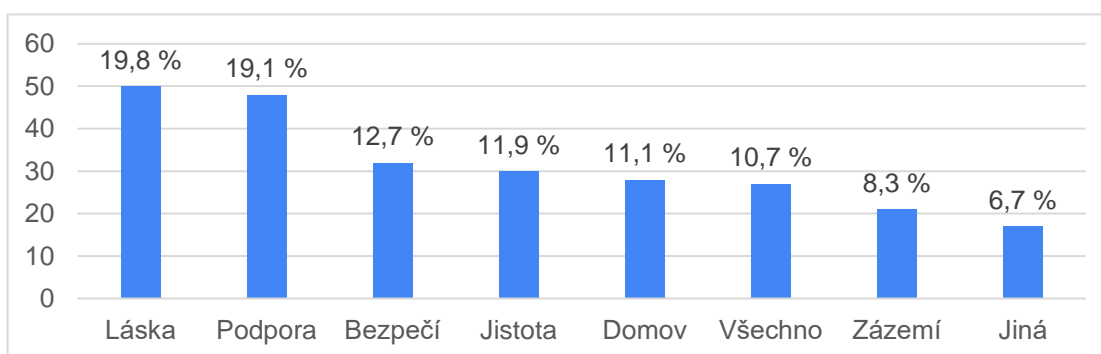
Graf 20: Ideální počet dětí z pohledu dnešních mladých lidí

V otázce č. 20 bylo cílem zjistit, jaký počet dětí v rodině považují dnešní mladí lidé za ideální. Převažující část respondentů považuje za ideální počet dětí v rodině 2 děti, přičemž tuto odpověď uvedlo 176 (69,6 %) respondentů. Celkem 59 (23,3 %) respondentů uvedlo jako ideální počet 3 děti, 7 (2,8 %) respondentů uvedlo žádné dítě, 6 (2,4 %) respondentů uvedlo 4 a více dětí a 5 (2 %) respondentů uvedlo 1 dítě.

Položka č. 21: Co pro Vás znamená rodina?

Tabulka 21: Význam rodiny v životě dnešních mladých lidí

Význam rodiny	Absolutní četnost
Láska	50
Podpora	48
Bezpečí	32
Jistota	30
Domov	28
Všechno	27
Zázemí	21
Jiná	17
Celkem	253

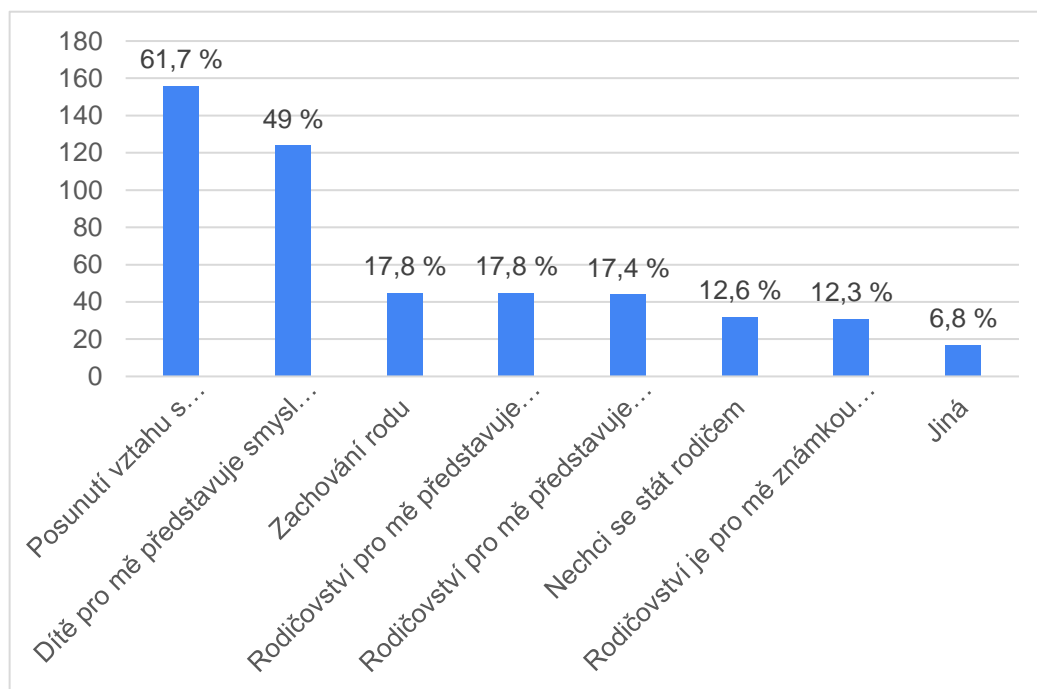
Graf 21: Význam rodiny v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 21 zjišťovala, jaký význam pro dnešní mladé lidi představuje rodina. Otázka byla otevřená a respondenti mohli napsat jedno nebo více slov. Nejvíce zmiňovanou odpovědí, kterou respondenti uváděli, byla láska. Tuhle odpověď uvedlo celkem 50 (19,8 %) dnešních mladých lidí. Jen o dva respondenty méně byla zmiňována odpověď podpora, kterou uvedlo 48 (19,1 %) respondentů. Celkem 32 (12,7 %) respondentů uvedlo odpověď bezpečí, 30 (11,9 %) respondentů uvedlo jistotu, 28 (11,1 %) respondentů uvedlo domov, 27 (10,7 %) respondentů uvedlo všechno a 21 (8,3 %) respondentů uvedlo zázemí. Jinou odpověď uvedlo 17 (6,7 %) respondentů, kteří odpověděli např. štěstí, nejdůležitější sociální skupina v životě, vztahy, nejbližší osoby, smysl života, závazek a jeden z respondentů odpověděl psychické problémy.

Položka č. 22: V budoucnu bych se chtěl/a stát rodičem z důvodu:

Tabulka 22: Důvody k rodičovství dnešních mladých lidí

Důvody k rodičovství	Absolutní četnost
Posunutí vztahu s partnerem/kou do další životní etapy	156
Dítě pro mě představuje smysl života	124
Zachování rodu	45
Rodičovství pro mě představuje výzvu	45
Rodičovství pro mě představuje změnu životního stylu	44
Nechci se stát rodičem	32
Rodičovství je pro mě známkou dospělosti	31
Jiná	17
Celkem	494

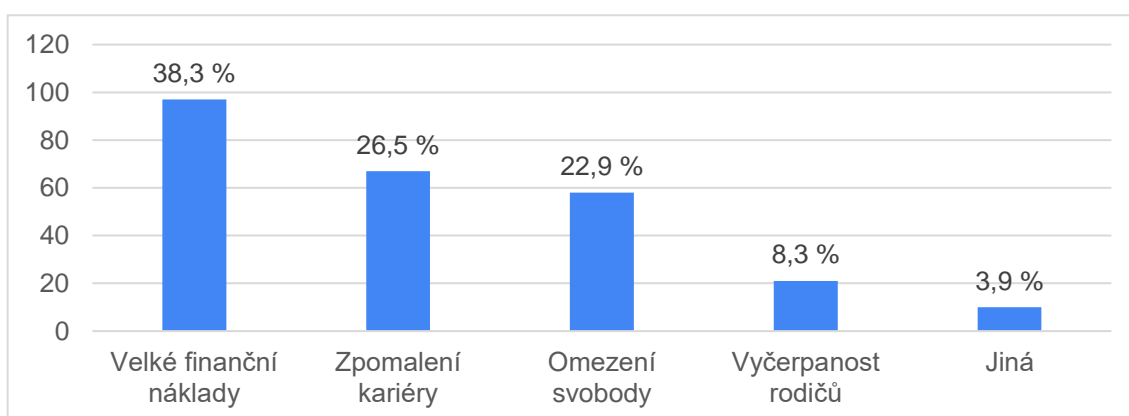
Graf 22: Důvody k rodičovství dnešních mladých lidí

Otázka č. 22 zjišťovala, z jakého důvodu by se v budoucnu dnešní mladí lidé chtěli stát rodiči. Respondenti měli možnost uvést více odpovědí. Nejvíce zmiňovanou odpovědí, kterou respondenti uváděli, byl důvod posunutí vztahu s partnerem/kou do další životní etapy. Tento důvod uvedlo 156 (61,7 %) respondentů. Dalším nejvíce zmiňovaným důvodem v počtu 124 (49 %) respondentů byla odpověď, dítě pro mě představuje smysl života. Ve stejném zastoupení respondentů v počtu 45 (17,8 %), byla odpověď zachování rodu a odpověď rodičovství pro mě představuje výzvu. Jen o jednoho respondenta méně, tedy v počtu 44 (17,4 %) respondentů, byl zastoupen důvod, rodičovství pro mě představuje změnu životního stylu. Celkem 32 (12,6 %) respondentů uvedlo důvod, nechci se stát rodičem a 31 (12,3 %) respondentů uvedlo důvod, rodičovství je pro mě známkou dospělosti. Jinou odpověď uvedlo 17 (6,8 %) respondentů a byly to důvody mám rád/a děti, chci dát bezpodmínečnou lásku dětem a vnoučatům, přenesení zkušeností a čtyři respondenti uvedli, že neví, zda se v budoucnu chtějí stát rodičem.

Položka č. 23: Významný negativní faktor, který ovlivňuje rozhodování o rodičovství, dle mého názoru je:

Tabulka 23: Negativní faktor ovlivňující rozhodování o rodičovství v životě dnešních mladých lidí

Negativní faktor ovlivňující rozhodování o rodičovství	Absolutní četnost
Velké finanční náklady	97
Zpomalení kariéry	67
Omezení svobody	58
Vyčerpání rodičů	21
Jiná	10
Celkem	253

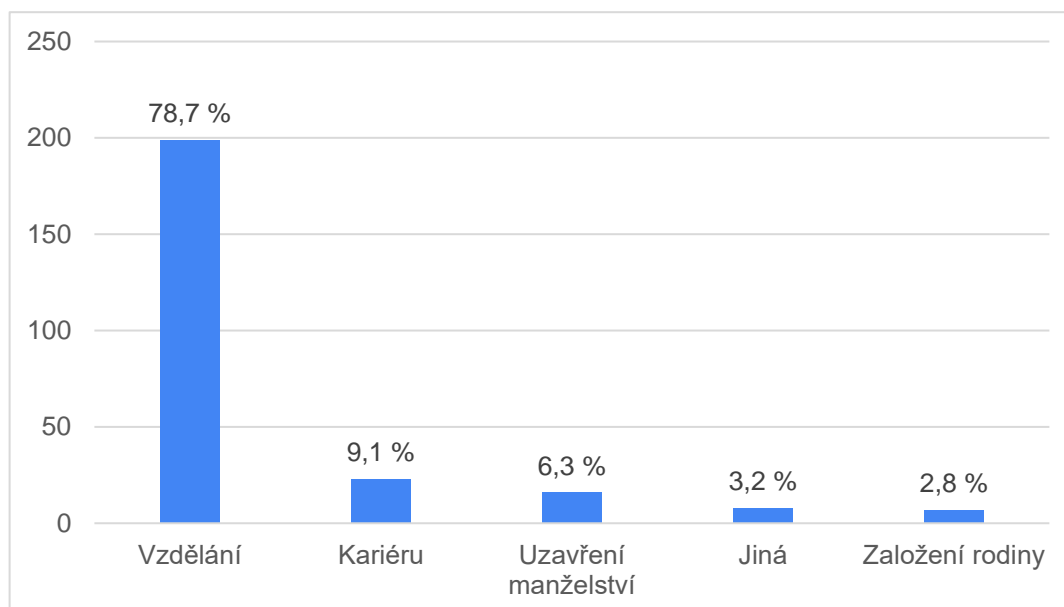
Graf 23: Negativní faktor ovlivňující rozhodování o rodičovství v životě dnešních mladých lidí

V otázce č. 23 měli respondenti uvést, jaký významný negativní faktor může dle jejich názoru ovlivňovat rozhodování o rodičovství. Nejvýznamnějším negativním faktorem, který ovlivňuje rozhodování o rodičovství dnešních mladých lidí, jsou velké finanční náklady. Tuhle odpověď uvedlo 97 (38,3 %) respondentů. Dalším významným negativním faktorem je pro dnešní mladé lidi zpomalení kariéry. Tento negativní faktor uvedlo 67 (26,5 %) respondentů. Omezení svobody uvedlo 58 (22,9 %) respondentů a negativní faktor vyčerpání rodičů uvedlo 21 (8,3 %) respondentů. Jinou odpověď uvedlo 10 (3,9 %) respondentů, kteří uvedli jako významný negativní faktor věk, dnešní dobu, nemoci, příliš velkou zodpovědnost, studium a dobrá pracovní uplatnění.

Položka č. 24: Aktuálně ve svém životě upřednostňují:

Tabulka 24: Aktuální priorita v životě dnešních mladých lidí

Aktuální priorita v životě	Absolutní četnost
Vzdělání	199
Kariéru	23
Uzavření manželství	16
Jiná	8
Založení rodiny	7
Celkem	253

Graf 24: Aktuální priorita v životě dnešních mladých lidí

Otázka č. 24 zjišťovala, co aktuálně dnešní mladí lidé ve svém životě upřednostňují. Nejvíce dnešních mladých lidí ve svém životě aktuálně upřednostňuje vzdělání a to v zastoupení 199 (78,7 %) respondentů. Celkem 23 (9,1 %) respondentů potom aktuálně upřednostňuje kariéru, 16 (6,3 %) respondentů uzavření manželství, 7 (2,8 %) respondentů založení rodiny a 8 (3,2 %) respondentů uvedlo jako jinou odpověď soustředění se na svoji osobu, svobodu, získání stability, jistoty a nezávislosti, svoje sny, psychické zdraví.

8 Diskuze vybraných výsledků výzkumného šetření

V předchozí kapitole jsme viděli výsledky výzkumného šetření zobrazené v tabulkách a grafech. V této kapitole zhodnotíme data, která jsme zjistili pomocí našeho dotazníkového šetření a to z hlediska stanovených výzkumných otázek a otázek v dotazníku. Data také srovnáme s vybranými výsledky výzkumů, které jsme uvedli v kapitole č. 5.

Z výzkumného šetření jsme zjistili, že dnešní mladí dospělí (72,7 %) považují manželství převážně za posunutí vztahu s partnerem/kou na další úroveň, přičemž 28,1 % dnešních mladých lidí považuje za velmi důležité uzavřít v budoucnu sňatek. Velké procento (51,8 %) dnešních mladých dospělých považuje manželství za základ pro vytvoření prostředí k založení rodiny. Zároveň jsme zjistili, že dnešní mladí dospělí (65,6 %) považují institut manželství za větší závazek než nesezdané soužití. Zajímavé zjištění je, že význam rodičovství v životě dnešních mladých dospělých představuje posunutí vztahu s partnerem/kou do další životní etapy. Což je velmi podobný význam jako u manželství, jen v zastoupení 61,7 % respondentů. Jako další význam rodičovství spatřují dnešní mladí dospělí (49 %) to, že dítě pro ně představuje smysl života.

Výzkum Naše společnost s názvem Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství přinesl také výsledek, že 41 % respondentů spatřuje finanční jistotu jako význam a hlavní výhodu manželství (Čadová, 2020). Výzkum Naše společnost, realizovaný Centrem pro výzkum veřejného mínění, posloužil ke zjištění výsledku, že 59 % respondentů uvedlo jako důvod pro uzavření manželství „děti“ (Šamanová, 2009). Bakalářská práce s názvem Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství taktéž přinesla výsledek, že nejvíce respondentů považuje založení rodiny jako význam manželství u mladých lidí (Líbalová, 2017).

Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že 73,5 % dnešních mladých lidí plánuje v budoucnu uzavřít manželství. Jako nejčastější důvod respondenti (87,4 %) uváděli citovou stránku, tedy uzavřít sňatek z lásky. Tento výsledek mohlo ovlivnit to, že větší část respondentů (58,5 %) uvedlo, že jsou zadaní. Za nejdůležitější kritérium při volbě partnera přitom považují charakterové vlastnosti, které uvedlo 98,4 % dnešních mladých lidí. Dnešní mladí lidé (36,8 %) také zastávají postoj, tedy spíše souhlasí s tím, že rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal, může ovlivnit budoucí uzavření či neuzavření sňatku. Tento postoj mohlo ovlivnit to, že 74,3 % respondentů pochází z úplné rodiny. Pokud budeme hovořit o tom, zda dnešní mladí lidé považují uzavření manželství za nezbytné pro vytvoření vhodného rodinného prostředí, pak nejvíce z vybraných dnešních mladých lidí (30 %) naprosto nesouhlasí. Dnešní mladí lidé

(81 %) považují za nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska soužití s partnerem/kou nejprve „na zkoušku“ a později uzavřít manželství.

Bakalářská práce s názvem Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství uvádí taktéž postoj dnešních mladých lidí k uzavření manželství takový, že 91 % respondentů by chtěla nejprve s přítelem/přítelkyní bydlet ještě před vstupem do manželství (Líbalová, 2017). Výzkum Naše společnost s názvem Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství přinesl výsledek, kdy respondenti (82 %) uvedli jako ideální model rodinu s 2 dětmi (Čadová, 2020). Bakalářská práce s názvem Představy mladých dospělých o rodičovství a manželství ve výzkumném šetření zjistila, že 91 % mužů a 93 % žen uvedlo silný citový vztah jako okolnost ovlivňující rozhodování o vstupu do manželství (Endlová, 2018).

Z výzkumného šetření můžeme vyvodit, že k tomu, aby dnešní mladí lidé (89,3 %) odpovědně založili rodinu, považují za nejdůležitější okolnost finanční jistotu, tedy aby byli dostatečně finančně zabezpečeni. Jako další důležitou okolnost spatřují dnešní mladí lidé (64,8 %) citovou stránku – lásku. Z větší části považují dnešní mladí lidé (41,1 %) za velmi důležité, aby se v budoucnu stali rodiči. Můžeme tedy říci, že rodičovství pro dnešní mladé lidi představuje vysokou hodnotu. Rodina totiž pro dnešní mladé lidi (19,8 %) znamená především lásku a podporu, přičemž tyto odpovědi uvedlo 19,1 % dnešních mladých lidí. Co ale dnešní mladí lidé vnímají jako významný negativní faktor, který ovlivňuje rozhodování o rodičovství, jsou velké finanční náklady. Tuhle odpověď uvedlo 38,3 % respondentů. Dalším významným faktorem je pro dnešní mladé lidi (26,5 %) zpomalení kariéry.

V bakalářské práci, která nese název Názory studentů vysokých škol na partnerství a rodičovství, můžeme spatřovat výsledek z výzkumného šetření, že 45,19 % respondentů spatřuje finanční zázemí jako velký vliv, který ovlivňuje početí dítěte (Kleinová, 2020).

Dle našich výsledků z výzkumného šetření jsme zjistili, že dnešní mladí lidé (69,6 %) považují za ideální počet dětí v rodině 2 děti. Tato data můžeme srovnat s výzkumem Naše společnost, realizovaným Centrem pro výzkum veřejného mínění, kde výsledky výzkumu ukázaly taktéž jako ideální model rodiny 2 děti, jak uvedlo 70 % respondentů (Šamanová, 2009).

Dále jsme odhalili, že nejvíce dnešních mladých lidí (24,5 %) považuje za ideální věk pro uzavření manželství věk 25 let. Pokud bychom uvedli větší rozmezí věku pro uzavření manželství, bylo by to rozmezí mezi 25. až 30. rokem života.

Bakalářská práce s názvem Představy mladých dospělých o rodičovství a manželství ve výzkumném šetření zjistila, že největší počet respondentů považuje za nejvhodnější věk pro uzavření manželství věk v rozmezí 23 až 30 let (Endlová, 2018).

Z výsledků našeho výzkumného šetření můžeme vyvodit, že ideální věk pro narození prvního dítěte pro dnešní mladé lidi (17 %) je překvapivě také věk 25 let, jako pro uzavření manželství. Pokud bychom uvedli větší věkové rozmezí, byl by to věk mezi 25. až 28. rokem života. Dle výsledků můžeme tedy konstatovat, že dnešní mladí lidé upřednostňují nejdříve uzavřít manželství a až poté přivést na svět potomka.

Bakalářská práce s názvem Představy mladých dospělých o rodičovství a manželství ve výzkumném šetření zjistila, že největší počet respondentů považuje za nejvhodnější věk pro narození dítěte věk v rozmezí 23 až 32 let (Endlová, 2018). Bakalářská práce s názvem Názory studentů vysokých škol na partnerství a rodičovství uvedla výsledek, že 53,33 % respondentů plánuje mít dítě ve věku od 23 do 28 let (Kleinová, 2020).

Na závěr této kapitoly bych zmínila, že z našeho výzkumného šetření vyplývá, že z vybraných dnešních mladých lidí jen malé procento aktuálně plánuje uzavřít manželství a stát se rodičem. Pro dnešní mladé lidi (78,7 %) je aktuálně prioritou vzdělání. Uzavřít manželství a stát se rodičem plánují spíše do budoucna, jelikož nyní upřednostňují především dokončení studia, tudíž dosažení vzdělání a budování kariéry. Podobné informace a výsledky můžeme spatřovat i v teoretické části práce.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala významem manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí. Práce se skládala z teoretické části, která obsahovala 4 kapitoly a z empirické části, která obsahovala také 4 kapitoly. V úvodu práce byly vymezeny také dílčí cíle teoretické i empirické, které byly dle mého názoru splněny.

V první kapitole teoretické části bylo vymezeno a charakterizováno období mladé dospělosti, kde byly popsány také znaky, představy a očekávání mladých dospělých o manželství a rodičovství. Druhá kapitola vymežila pojem nesezdané soužití, kde byly vymezeny i základní podoby a odlišnosti mezi nesezdaným soužitím a manželstvím. Ve třetí kapitole byl definován pojem manželství, byly vymezeny role ženy a muže, dále bylo popsáno, na jakém základě si jedinci vybírají partnera a byla popsána i rozvodovost. V poslední kapitole teoretické části, tedy ve čtvrté kapitole byl popsán pojem rodičovství, rodina a její znaky.

V empirické části, v páté kapitole bylo uvedeno několik vybraných zhodnocení aktuálního stavu dosavadních výzkumů o manželství a rodičovství. Šestá kapitola byla zaměřena na výzkumné šetření, kde byly vymezeny cíle, výzkumný problém, výzkumné otázky, výběr vzorku a metoda sběru dat. V sedmé kapitole byly představeny výsledky z dotazníkového šetření. V poslední, osmé kapitole byly zhodnoceny a srovnány výsledky z výzkumného šetření s vybranými daty výzkumů v páté kapitole.

Empirická část zahrnuje popis a výsledky realizovaného výzkumného šetření, které bylo provedeno prostřednictvím dotazníkového šetření. Výzkum byl zaměřen na nesezdané a bezdětné mladé lidi ve věku 18-26 let. Do výzkumného šetření se zapojilo celkem 253 respondentů. Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit vztah mladých dospělých k manželství a rodičovství, což se podařilo stejně, jako naplnění výzkumných otázek. Pomocí výzkumného šetření jsme došli k výsledkům, že dnešní mladí lidé přistupují k manželství jako k posunutí vztahu s partnerem/kou na další úroveň. Zároveň lze říci, že dnešní mladí lidé považují manželství za základ pro vytvoření vhodného prostředí k založení rodiny. Dnešní mladí lidé převážně plánují v budoucnu uzavřít manželství a to ve věku 25 let a to především z lásky. Pro dnešní mladé lidi je rodičovství v budoucnu velmi důležité a jako nejdůležitější okolnost pro odpovědné založení rodiny vidí finanční jistotu. Důvodem k rodičovství je pro dnešní mladé lidi převážně posunutí vztahu s partnerem/kou do další životní etapy a dítě pro dnešní mladé lidi představuje smysl života. Ideální počet dětí pro dnešní mladé lidi jsou dvě děti a jako ideální věk pro narození prvního dítěte vidí nejvíce dnešních mladých lidí věk 25 let. Pokud bychom určili větší věkové rozmezí, byl by to věk 25-28 let. Rodina pro dnešní

mladé lidi znamená především lásku a podporu. Můžeme tedy říct, že rodina a rodičovství pro dnešní mladé lidi představuje vysokou hodnotu. Ale ačkoliv pro převážnou část dnešních mladých lidí je důležitost stát se v budoucnu rodičem velká, aktuálně ve svém životě většina upřednostňuje vzdělání a jako významný negativní faktor, který ovlivňuje rozhodování o rodičovství, vidí velké finanční náklady a zpomalení kariéry.

Na základě těchto výsledků můžeme usoudit, že výsledky výzkumu se do jisté míry shodovaly s informacemi z teoretické části i s výzkumy v kapitole č. 5 v empirické části. Domnívám se, že tato bakalářská práce by mohla posloužit jako informační zdroj pro širokou veřejnost, která se o tohle téma zajímá. Dále jako inspirace pro další studenty, kteří by se o tuto problematiku chtěli více zajímat či pro studenty, kteří by se rozhodli zvolit podobné téma své závěrečné práce a mohli by tak zjištěné výsledky použít v rámci zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky. Na závěr bych ráda doplnila, že zvolené téma, které jsem mohla zpracovat, mi přineslo mnoho zajímavých informací, které mi respondenti poskytli. Jsem ráda, že dnešní mladí lidé mají pozitivní vztah k manželství i rodičovství a že hodnota rodina je pro ně velmi významná. Jsem také ráda, že uzavírání manželství není pro dnešní mladé lidi přežitkem, ale spatřují v něm důležitost stejně tak, jako v zakládání rodiny. Dítě totiž pro velkou část vybraných dnešních mladých lidí představuje smysl života.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- ČADOVÁ, Naděžda, 2020. *Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství – únor 2020* - Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5179-postoje-ceskych-obcanu-k-partnerstvi-manzelstvi-a-rodicovstvi-unor-2020>
- ENDLOVÁ, Tereza, 2018. *Představy mladých dospělých o rodičovství a manželství* [online]. Pardubice [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/24r2lk/>. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Adéla Michková, Ph.D.
- GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JÚVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed, 2013. *Sociologie*. Přeložila Tereza JIROUTOVÁ KYNČLOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0807-1.
- GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ, 2011. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2798-1.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2015. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0873-0.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- KLEINOVÁ, Michaela, 2020. *Názory studentů vysokých škol na partnerství a rodičovství* [online]. Zlín [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/16kclw/>. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. Eva Šalenová.
- KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ, 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.

- KRAUS, Blahoslav, 2014. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- KUCHAŘOVÁ, Věra, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HÖHNE, Kristýna JANUROVÁ, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ, Kamila SVOBODOVÁ a Lucie VIDOVIČOVÁ, 2019. *Česká rodina na počátku 21. století: životní podmínky, vztahy a potřeby*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-275-3.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.
- LÍBALOVÁ, Veronika, 2017. *Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství* [online]. Brno [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dh40ge/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce doc. RNDr. Milan Jeřábek, Ph.D.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-19-9.
- MOŽNÝ, Ivo, 2002. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-624-1.
- MOŽNÝ, Ivo, 2006. *Rodina a společnost*. Ilustroval Vladimír JIRÁNEK. Praha: Sociologické nakladatelství. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-58-X.
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ, 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-311-3.
- RABUŠIC, Ladislav, 2001. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-01-6.
- ŘÍČAN, Pavel, 2014. *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání*. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0772-6.
- SOBOTKOVÁ, Irena, 2012a. *Průvodce rodičovstvím*. [Břeclav]: Eva Klimovičová ve spolupráci s nakl. Adamira. ISBN 978-80-904217-3-8.

SOBOTKOVÁ, Irena, 2012b. *Psychologie rodiny*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0217-2.

ŠAMANOVÁ, Gabriela, 2009. *Partnerství, manželství a rodičovství* - Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/679-partnerstvi-manelstvi-a-rodiovstvi>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2007. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1318-5.

SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK

%	Procento
ang.	Zkratka pro angličtinu
AV ČR	Akademie věd České republiky
č.	Číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
např.	Například

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Pohlaví respondentů	30
Tabulka 2: Věk respondentů	31
Tabulka 3: Status respondentů	32
Tabulka 4: Typ rodiny respondentů	33
Tabulka 5: Stav respondentů	34
Tabulka 6: Nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska z pohledu dnešních mladých lidí	35
Tabulka 7: Plánování dnešních mladých lidí o uzavření sňatku.....	36
Tabulka 8: Důvody dnešních mladých lidí k uzavření sňatku.....	37
Tabulka 9: Důležitost uzavření sňatku v životě dnešních mladých lidí	39
Tabulka 10: Založení rodiny bez uzavření sňatku z pohledu dnešních mladých lidí ...	40
Tabulka 11: Vliv rodinného prostředí na sňatečnost z pohledu dnešních mladých lidí	41
Tabulka 12: Význam manželství v životě dnešních mladých lidí	42
Tabulka 13: Ideální věk pro uzavření manželství v životě dnešních mladých lidí.....	44
Tabulka 14: Vnímání závazku manželství v životě dnešních mladých lidí.....	46
Tabulka 15: Nezbytnost uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí z pohledu dnešních mladých lidí	47
Tabulka 16: Nejdůležitější kritéria při volbě partnera v životě dnešních mladých lidí	48
Tabulka 17: Ideální věk pro narození prvního dítěte z pohledu dnešních mladých lidí	49
.....	
Tabulka 18: Nejdůležitější okolnosti pro odpovědné založení rodiny z pohledu dnešních mladých lidí	51
Tabulka 19: Důležitost stát se v budoucnu rodičem v životě dnešních mladých lidí...	53
Tabulka 20: Ideální počet dětí z pohledu dnešních mladých lidí	54
Tabulka 21: Význam rodiny v životě dnešních mladých lidí	55
Tabulka 22: Důvody k rodičovství dnešních mladých lidí	56
Tabulka 23: Negativní faktor ovlivňující rozhodování o rodičovství v životě dnešních mladých lidí	58
Tabulka 24: Aktuální priorita v životě dnešních mladých lidí	59

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pohlaví respondentů	30
Graf 2: Věk respondentů.....	31
Graf 3: Status respondentů.....	32
Graf 4: Typ rodiny respondentů	33
Graf 5: Stav respondentů	34
Graf 6: Nejlepší možnost soužití z dlouhodobého hlediska z pohledu dnešních mladých lidí.....	35
Graf 7: Plánování dnešních mladých lidí o uzavření sňatku	36
Graf 8: Důvody dnešních mladých lidí k uzavření sňatku	37
Graf 9: Důležitost uzavření sňatku v životě dnešních mladých lidí	39
Graf 10: Založení rodiny bez uzavření sňatku z pohledu dnešních mladých lidí.....	40
Graf 11: Vliv rodinného prostředí na sňatečnost z pohledu dnešních mladých lidí.....	41
Graf 12: Význam manželství v životě dnešních mladých lidí.....	43
Graf 13: Ideální věk pro uzavření manželství v životě dnešních mladých lidí	44
Graf 14: Vnímání závazku manželství v životě dnešních mladých lidí	46
Graf 15: Nezbytnost uzavření manželství pro vytvoření vhodného rodinného prostředí z pohledu dnešních mladých lidí	47
Graf 16: Nejdůležitější kritéria při volbě partnera v životě dnešních mladých lidí.....	48
Graf 17: Ideální věk pro narození prvního dítěte z pohledu dnešních mladých lidí.....	49
Graf 18: Nejdůležitější okolnosti pro odpovědné založení rodiny z pohledu dnešních mladých lidí	51
Graf 19: Důležitost stát se v budoucnu rodičem v životě dnešních mladých lidí.....	53
Graf 20: Ideální počet dětí z pohledu dnešních mladých lidí	54
Graf 21: Význam rodiny v životě dnešních mladých lidí.....	55
Graf 22: Důvody k rodičovství dnešních mladých lidí.....	56
Graf 23: Negativní faktor ovlivňující rozhodování o rodičovství v životě dnešních mladých lidí	58
Graf 24: Aktuální priorita v životě dnešních mladých lidí	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1: Dotazník

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku zaměřeného na význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí. Jmenuji se Vendula Vitouchová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika – specializace Prevence sociálně patologických jevů na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Dotazník je anonymní a je určen pro nesezdané a bezdětné mladé dospělé ve věku od 18 do 26 let. Zjištěné výsledky poslouží k výzkumnému šetření mé bakalářské práce.

Vyplnění dotazníku Vám zabere 5-10 minut.

V případě, že budete mít jakýkoliv dotaz ohledně samotného dotazníku, mě neváhejte kontaktovat na emailu: vitouchova4@seznam.cz

Předem děkuji za Váš čas a ochotu.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

2. Kolik je Vám let?

- 18-20
- 21-23
- 24-26

3. Jaký je Váš status?

- Student střední školy
- Student vyšší odborné školy
- Student vysoké školy
- Zaměstnanec/OSVČ
- Nezaměstnaný

4. Z jaké rodiny pocházíte?

- Úplné (oba rodiče a dítě)
- Neúplné (chybí jeden z rodičů – např. z důvodu rozvodu, smrti)
- Jiná...

12. Co pro Vás představuje manželství?

Více možností odpovědi (vyberte prosím max. 3)

- Základ pro vytvoření prostředí k založení rodiny
- Materiální zabezpečení
- Emocionální opora
- Finanční výhody
- Posunutí vztahu s partnerem na další úroveň
- Sdílení starostí a jejich společné řešení
- Nutnost dělat kompromisy
- Zodpovědnost
- Omezení svobody
- Trvalou hodnotu
- Přežitek
- Vyšší postavení ve společnosti
- Připoutání si partnera/ky
- Věrnost partnera/ky
- Osamostatnění se od rodičů
- Jiná...

13. Jaký je podle Vás ideální věk pro uzavření manželství?

Napište prosím dvojciferné číslo

14. Domníváte se, že institut manželství představuje větší závazek než nesezdané soužití?

- Ano
- Ne
- Nevím

15. Uzavření manželství je nezbytné pro vytvoření vhodného rodinného prostředí:

- 1 2 3 4 5
- Naprostou souhlasím Naprostou nesusouhlasím

16. Jaká kritéria při volbě partnera jsou pro Vás nejdůležitější?

Více možností odpovědi (vyberte prosím max. 3)

- Charakterové vlastnosti
- Vzdělání
- Životní zkušenosti
- Vzhled
- Životní postoje a hodnoty
- Věk
- Zájmy a koníčky
- Jiná...

17. Jaký je podle Vás ideální věk pro narození prvního dítěte?

Napište prosím dvojciferné číslo

18. Jaké okolnosti jsou podle Vás nejdůležitější pro odpovědné založení rodiny?

Více možností odpovědi (vyberte prosím max. 3)

- Ukončené vzdělání
- Finanční jistota
- Dostatečně dlouhá známost s partnerem/kou
- Citová stránka – láska
- Vlastní bydlení
- Jistota podpory ze strany státu
- Jistota podpory ze strany rodiny
- Zletilost
- Jiná...

19. Jak je pro Vás důležité stát se v budoucnu rodičem?

	1	2	3	4	5	
Velmi důležité	☐	☐	☐	☐	☐	Nedůležité

20. Jaký je podle Vás ideální počet dětí v rodině?

- 1
- 2
- 3
- 4 +
- Žádné dítě

21. Co pro Vás znamená rodina?

Napište jedno nebo více slov

22. V budoucnu bych se chtěl/a stát rodičem z důvodu:

Více možností odpovědi (vyberte prosím max. 3)

- Zachování rodu
- Posunutí vztahu s partnerem/kou do další životní etapy
- Dítě pro mě představuje smysl života
- Rodičovství je pro mě známkou dospělosti
- Rodičovství pro mě představuje výzvu
- Rodičovství pro mě představuje změnu životního stylu
- Nechci se stát rodičem
- Jiná...

23. Významný negativní faktor, který ovlivňuje rozhodování o rodičovství, dle mého názoru je:

- Zpomalení kariéry
- Omezení svobody
- Velké finanční náklady
- Vyčerpanost rodičů
- Jiná...

24. Aktuálně ve svém životě upřednostňuji:

- Vzdělání
- Kariéru
- Uzavření manželství
- Založení rodiny
- Jiná...

25. Napadá Vás něco k tomuto dotazníku, co byste mi chtěl/a sdělit?

Děkuji za Váš čas a odpovědi.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Vendula Vitouchová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Vlado Balaban, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí
Název v angličtině:	<i>The importance of marriage and parenthood in the lives of today's young people</i>
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na význam manželství a rodičovství v životě dnešních mladých lidí. Teoretická část vymezuje stěžejní pojmy jako je mladá dospělost, nesezdaná soužití, manželství, rodičovství a rodina. Empirická část je realizována prostřednictvím dotazníkového šetření. Výzkumné šetření je zaměřeno na nesezdané a bezdětné mladé lidi ve věku 18-26 let. Cílem výzkumu je zjistit vztah dnešních mladých dospělých k manželství a rodičovství.
Klíčová slova:	manželství, rodičovství, mladá dospělost, rodina, nesezdané soužití
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on the importance of marriage and parenthood in the lives of today's young people. The theoretical part describes the main terms, such as young adulthood, unmarried cohabitation, marriage, parenthood and family. The empirical part is realised through a questionnaire. The research focuses on young people from age 18 to 26, who are not married and have no children. The goal of the research is to find out, what is the relationship between today's young people, marriage and parenthood.
Klíčová slova v angličtině:	marriage, parenthood, young adulthood, family, unmarried cohabitation
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	71 stran
Jazyk práce:	čeština